

26.2.2026

Diaarinro VN/29084/2024

Lausuntoyhteenveto luonnoksesta hallituksen esitykseksi luonnonsuojelulain muuttamiseksi - ennallistamissuunnitelma ja luonnonarvomarkkinoiden edistäminen

1. Johdanto

Ympäristöministeriö on pyytänyt lausuntoja luonnoksesta hallituksen esitykseksi luonnonsuojelulain muuttamisesta ja valtioneuvoston luonnonsuojelusta antaman asetuksen muuttamisesta.

Luonnonsuojelulakiin ehdotettaisiin säännös koskien kansallisen ennallistamissuunnitelman laatimista Euroopan parlamentin ja neuvoston luonnon ennallistamisesta antaman asetuksen mukaisesti. Lain soveltamisalasta ehdotettaisiin poistettavan susi, koska laji ei enää sisälly luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta annetun neuvoston direktiivin (luontodirektiivi) tiukasti suojeltuihin lajeihin. Vastaavasti muutettaisiin valtioneuvoston luonnonsuojelusta antaman asetuksen liitettä 7.

Lailla myös mahdollistettaisiin voimassa olevien säännösten mukaisesti tuotettavien luonnonarvojen eli luonnonarvohehtaareiden käyttäminen myös muuhun kuin heikennyksen hyvittämiseen eli esimerkiksi yritysten ympäristövastuullisuuteen sekä yhteisöjen ja kansalaisten vapaaehtoisin luontotekoihin. Säännöksillä on tarkoitus vauhdittaa luonnonarvomarkkinoiden kehittymistä Suomessa.

Lisäksi lakiin ehdotetaan tehtävän kaksi teknisluonteista muutosta.

Tavoitteena on antaa kansallinen lainsäädäntö koskien EU:n ennallistamissetuksessa edellytetyn kansallisen ennallistamissuunnitelman laatimista ja päivittää luonnonsuojelulaki vastaamaan suden suojeluaseman muutosta luontodirektiivin liitteissä. Ehdotuksella tavoitellaan myös luonnonarvomarkkinoiden kehittämistä Suomessa laajentamalla voimassa olevan luonnonsuojelulain mukaisesti viranomaisen varmennuksella tuotettavien luonnonarvojen eli luonnonarvohehtaareiden käyttö myös muuhun kuin heikennyksen hyvittämiseen eli esimerkiksi yritysten luontoväittämien todentamiseen sekä yhteisöjen ja kansalaisten vapaaehtoiseen luonnon ennallistamistoimintaan.

Lausuntoaika oli 16.12.2025–30.1.2026.

2. Lausunnonantajat

Lausuntoja annettiin yhteensä 67 kappaletta. Valtiovarainministeriö, sisäministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto ja Tulli ilmoittivat, että niillä ei ole asiassa lausuttavaa. Korkein hallinto-oikeus ilmoitti, ettei se anna lausuntoa asiassa

Maa- ja metsätalousministeriö, Puolustusministeriö, Saamelaiskäräjät, Rajavartiolaitos, Lapin elinvoimakeskus, Keski-Uudenmaan ympäristökeskus, Geologian tutkimuskeskus, Lupa- ja valvontavirasto, Museovirasto, Suomen Luontopaneeli, Suomen ympäristökeskus, Strategisen tutkimuksen neuvoston rahoittama BOOST-tutkimuskonsortio, Luonnonvarakeskus, Luonnontieteellinen keskusmuseo Luomus, Keski-Pohjanmaan liitto, Lapin liitto, Etelä-Savon maakuntaliitto, Pohjois-Pohjanmaan liitto, Uudenmaan liitto,

Kuntaliitto, Ympäristönsuojeluviranhaltijat (YSV), Greenpeace, Natur och Miljö rf, Suomen luonnonsuojeluliitto ry, WWF Suomi, BirdLife Suomi ry, Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Bioenergia ry, Kaivosteollisuus ry, Energiateollisuus ry, ProAgria Keskusten Liitto ry, Kemianteollisuus ry, Teknologiateollisuus ry, Sahateollisuus ry, Metsäteollisuus ry, Rakennusteollisuus RT ry, Suomen uusiutuvat ry, Elintarviketeollisuusliitto ry, Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry, Erikoiskaupan liitto Etu ry, Suomen Yrittäjät ry, Koneyrittäjät ry, Suomen Metsästäjäliitto, Suomen Riistakeskus, Ilmastoisovanhemmat ry - Klimatmor- och farföräldrar rf, Kohtuus Kymenlaaksossa, Suomen Asianajajat, Suomen Vesiensuojelun Keskusliitto ry, Maanomistajain Liitto - Jordägarnas Förbund ry, SLC rf, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry, Paliskuntain yhdistys, Suomen yhteismetsät ry, Fingrid Oyj, Finsilva Oyj, Hiilipörssi Oy, One Planet Oy, Valio Oy, Gasgrid Finland Oy, Lassila & Tikanoja Oyj, Aallokas Oy, Ilmari Räsänen säätiö sr, John Nurmisen Säätiö sr, RELEX Säätiö sekä 8 yksityishenkilöä (6 yhdessä lausunnossa).

3. Lausuntojen sisältö

3.1. Yleistä

3.2. Ehdotettava uusi 13 a § kansallisesta ennallistamissuunnitelmasta

Ehdotusta säännöksestä lausuivat maa- ja metsätalousministeriö, Metsähallitus, Lapin elinvoimakeskus, Lupa- ja valvontaministeriö, Museovirasto, Rajavartiolaitos, Luontopaneeli, Suomen ympäristökeskus, Luonnontieteellinen keskusmuseo Luomus, Keski-Pohjanmaan liitto, Kuntaliitto, Greenpeace, Suomen Luonnonsuojeluliitto, WWF Suomi, Birdlife Suomi ry, Kaivosteollisuus ry, Energiateollisuus ry, Suomen Metsästäjäliitto, Suomen Riistakeskus, Ilmastoisovanhemmat ry - Klimatmor- och farföräldrar rf, Maanomistajain Liitto - Jordägarnas Förbund ry, SLC Svenska lantbruksproducenternas centralförbund rf, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry, Paliskuntain yhdistys, Suomen yhteismetsät ry, Aallokas Oy, Finsilva Oyj, Hiilipörssi Oy, Ilmari Räsänen säätiö sr ja yksi yksityishenkilö.

Metsähallitusta lukuun ottamatta kaikki säännöstä kommentoineet lausunnonantajat pitivät ehdotettua säännöstä perusteltuna ja kannatettavana. Metsähallitus katsoo, että koska ennallistamisasetus on jäsenmaita sellaisenaan velvoittava säädös, luonnonsuojelulain muuttaminen kansallisen ennallistamissuunnitelman laatimisen osalta ei ole tarpeellista, ennen kuin kansallinen ennallistamissuunnitelma on hyväksytty ja mahdolliset säädösmuutostarpeet ovat sovittu.

Seuraavassa esitetään lausunnoissa esitetyt täydentävät huomiot, joista osa liittyy kansallisen ennallistamissuunnitelman laatimiseen, ei nyt ehdotettavaan säännökseen sinänsä.

Maa- ja metsätalousministeriö katsoo, että säännös selkeyttää kansallisen ennallistamissuunnitelman valmisteluun, päätöksentekoon, toimeenpanoon ja seurantaan liittyvää menettelyä ja vastuunjakoa. Se esittää vielä harkittavaksi, että ensimmäisen momentin sanamuotoa muutettaisiin vastaamaan paremmin nyt valmisteilla olevan ennallistamissuunnitelman yhteydessä noudatettavaa toimintatapaa.

"Ympäristöministeriö vastaa luonnon ennallistamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/199115 artiklassa tarkoitetun kansallisen ennallistamissuunnitelman KOKOAMISESTA. Kukin ministeriö valmistelee omaa toimialaansa koskevan osuuden. Ennallistamissuunnitelman

täytäntöönpanon ohjaus ja seuranta kuuluvat toimialallaan kullekin ministeriölle.” Lausunnossa esitetään lisäksi eräitä teknisiä korjausehdotuksia.

Metsäteollisuus ry, Kaivosteollisuus ry, Suomen Metsästäjäliitto Suomen riistakeskus ja Maa- ja metsätaloustuottajien keskusliitto MTK kannattavat maa- ja metsätalousministeriön esittämää muutosta sisällöllisesti, toki pienin sanamuotoeroin.

Energiateollisuus ry pitää tärkeänä, että esityksen perusteluissa todetusti luonto- ja lintudirektiiviin liittyvä vastuu olisi ympäristöministeriöllä, kun taas virtavesiä ja metsäluontoa koskevat vastuut olisivat maa- ja metsätalousministeriöllä.

Metsähallitus huomauttaa, että ilmastonmuutoksen torjunnan ja monimuotoisuuden edistämisen keinot ovat osittain ristiriitaisia keskenään, mikä tulisi esityksessä tuoda esille. Se myös toteaa, että perustelujen valossa jää auki, millä tavoin ja missä suunnitelman vaiheessa huomioidaan vaikutukset elinkeinoelämään, esim. teollisuuteen ja energiantuotantoon. Valtioneuvoston 13.3.2025 hyväksymien ennallistamissuunnitelman laatimisen reunaehtojen mukaan jatkuvana työnä arvioidaan a) kansallisen ennallistamissuunnitelman ympäristö-, taloudelliset ja muut vaikutukset sekä b) suunniteltujen toimien vaikutuksia eri sektorien toimintaympäristöön ja kilpailukykyyn monipuolisesti. Metsähallitus toteaa, että perusteluja tuleekin täydentää näiden vaikutusten huomioimisen osalta.

Lupa- ja valvontavirasto toteaa, että kaikkinsa kansallisen ennallistamissuunnitelman taloudellinen merkitys on arvioitu erittäin merkittäväksi Suomessa ja sen veloitteet ulottuvat useille yhteiskunnan sektoreille, joten ennallistamissuunnitelman huomiointi kansallisessa lainsäädännössä luo kansallisen ennallistamissuunnitelman laatimiseen ja toimeenpanoon perustan ennallistamisasetuksen edellyttämällä tavalla.

Museovirasto katsoo, että kulttuuriperintöarvot on syytä huomioida osallistamalla kulttuuriympäristön asiantuntijoita mukaan ennallistamissuunnitelman laatimiseen.

Suomen Luontopaneeli ehdottaa, että 13 a §:n sanamuotoa muutetaan siten, ympäristöministeriö vastaa valmistelusta yhteistyössä muiden ministeriöiden kanssa.

Suomen ympäristökeskus katsoo, että olisi luontevaa, että ympäristöministeriö olisi tässä päävastuullinen ministeriö, joka myös valmistelee kansallisen ennallistamissuunnitelman, tiiviissä yhteistyössä muiden ministeriöiden kanssa. Syke ehdottaa, että ennallistamissuunnitelman valmistelua koskeva lause 13 a §:ssä muutetaan tämän mukaisesti: ”Kukin ministeriö valmistelee omaa toimialaansa koskevan osuuden, tiiviissä yhteistyössä ympäristöministeriön kanssa”.

Luonnontieteellinen keskusmuseo Luomus ehdottaa, että säännöksessä käytettäisiin samaa muotoilua kuin kansallisen luonnon monimuotoisuusstrategian valmistelussa eli että ”Ympäristöministeriö valmistelee ennallistamissuunnitelman yhteistyössä muiden ministeriöiden kanssa. Ennallistamissuunnitelman täytäntöönpanon ohjaus ja seuranta kuuluvat toimialallaan kullekin ministeriölle.”

Paliskuntain yhdistys esittää, että sanamuotoja täsmennettäisiin siten, että vastuista ei jää epäselvyyttä.

Greenpeace, Suomen Luonnonsuojeluliitto ja WWF Suomi katsovat, että koska suunnitelma on luonteeltaan valtakunnallinen, valtakunnallisilla ympäristöjärjestöillä tulisi kuitenkin olla valitusoikeus ennallistamissuunnitelmasta Århusin sopimuksen mukaisen muutoksenhakuoikeuden varmistamiseksi ympäristöjärjestöille, mikä myös edistäisi perustuslain 20 §:n ympäristöperusoikeuden toteutumista.

WWF kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että esitysluonnoksessa muutoksenhakuoikeus ennallistamissuunnitelmasta määräytyisi LSL 134 §:n perusteella. Tällöin valitusoikeus ennallistamissuunnitelmasta olisi LSL 134.5 §:n mukaan muiden tahojen ohella ainoastaan toiminta-alueellaan sellaisella rekisteröidyllä paikallisella tai alueellisella yhteisöllä, jonka tarkoituksena on luonnon- tai ympäristönsuojelun edistäminen. WWF korostaa, että jo vuoden 2023 luonnonsuojelulain uudistuksen yhteydessä todettiin, että luonnonsuojelulaista yhteisöjen valitusoikeuden alueellisen rajauksen poistamista puoltaisi johdonmukaisuus muun ympäristölainsäädännön kanssa. Koska luonnonsuojelua koskevan päätöksenteon todettiin kuitenkin olevan korostuneesti tiettyyn paikkaan ja sen alueellisiin vaikutuksiin sidottua, ei valitusoikeuden laajentamista päädytty esittämään (HE 76/2022 vp, s. 109). Ottaen huomioon, että Suomessa kansallinen ennallistamissuunnitelma laaditaan keskitetysti eikä esimerkiksi useana alueellisena suunnitelmana, on suunnitelmalla katsottava olevan suoraan valtakunnallista merkitystä, eikä yhteisöjen valitusoikeuden alueelliselle rajaukselle ole perusteita.

Muita huomiota, jotka liittyvät pikemminkin kansallisen ennallistamissuunnitelman laatimiseen

Rajavartiolaitos viittaa ennallistamisasetuksen täytäntöönpanoon liittyen ennallistamisasetuksen 7 artiklan 1 ja 2 kohdissa säädettyyn, että jäsenvaltiot voivat jättää soveltamisen ulkopuolelle ainoastaan maanpuolustukseen liittyvät alueet, suunnitelmat ja hankkeet. Se katsoo, että sen käytössä olevat alueet, suunnitelmat ja hankkeet tulisi sotilaallisen maanpuolustuksen osalta jättää kansallisen ennallistamissuunnitelman ulkopuolelle Puolustusvoimia vastaavalla tavalla. Rajavartiolaitos korostaa, että alueiden ennallistamisen ei tule rajoittaa maanpuolustuksen kannalta tarpeellisten toimenpiteiden tekemistä millään alueella turvallisuustilanteen niin edellyttäessä. Rajavartiolaitos ottaa toiminnassaan huomioon ennallistamis- ja suojelunäkökohdat niin hyvin, kuin se on toiminnan sallimissa rajoissa kulloisessakin tilanteessa mahdollista. Rajavartiolaitoksella tulee kuitenkin olla mahdollisuus käyttää ja kehittää käytössä olevia alueita maanpuolustuksen tarpeiden edellyttämällä tavalla, eikä alueiden käytölle näin ollen tule asettaa uusia rajoittavia tekijöitä. Nyt ehdotetun sääntelyn ei tule vaarantaa Rajavartiolaitoksen toimintaedellytyksiä muuttuvassa toimintaympäristössä.

Keski-Pohjanmaan liitto korostaa, että ennallistamistoimien onnistumisen kannalta on tärkeää, että suunnitelman valmistelu on avointa, osallistavaa ja eri alueiden olosuhteet huomioon ottavaa. Toimenpiteiden kohdentamisessa tulee huomioida alueelliset erityispiirteet sekä vaikutukset elinkeinoihin ja ihmisten elinympäristöön, jotta ennallistaminen on vaikuttavaa ja hyväksyttävää.

Kuntaliitto toteaa olevansa tietoinen ennallistamisasetukseen ja -suunnitelmaan liittyvästä, ainoastaan valtioneuvoston sisällä tehtävästä lakivalmistelusta YM022:00/2025. Kuntaliitto toteaa, että tuossa säädösvalmistelussa tulisi tehdä yhteistyötä sidosryhmien kanssa ja kutsua sidosryhmiä pikimmiten osallistumaan valmisteluun.

Maa- ja metsätaloustuottajien keskusliitto MTK ja Metsästäjäliitto korostavat eduskunnan keskeistä asemaa, koska ennallistamissuunnitelman aikajänne ylittää vaalikaudet ja sillä on suora kytkeä budjettivaltaan.

Ilmastoisovanhemmat ry toivoo, että lakimuutos etenee ripeästi ja tähän varsin vaativaan ensimmäisen ennallistamissuunnitelman laatimiseen jää riittävästi aikaa. Se katsoo, että hallituksen esityksessä on jäänyt vähemmälle sen selvittäminen, miten valmistellaan ennallistamisasetuksen artikla 15:n mukainen mittava ja varsin yksityiskohtainen kansallinen ennallistamissuunnitelma, sen implementointi ja seuranta sekä kiinnittää huomiota asetuksen toimeenpanon rahoituksen järjestämiseen.

Maanomistajain liitto ja **Suomen yhteismetsät ry** antoivat samansisältöisen lausunnon, jossa pidetään ministeriökohtaista työnjakoa perusteltuna ratkaisuna, mikäli kuulemiset toteutetaan valmistelussa esitettyjen periaatteiden – avoimuuden, läpinäkyvyyden, osallistavuuden ja toimivuuden – mukaisesti. Lausunnoissa katsotaan vapaaehtoisuuteen perustuvan olevan velvoittavaa järjestelmää tehokkaampi keino edistää ennallistamisasetuksen tavoitteita ja viitataan Natura 2000 -ohjelmasta aiheutuneeseen, yhä jatkuvaan luottamuspulaan. Lausuntojen mukaan lakisääteistä suojelua täydentävä maanomistajien toteuttaman hiljaisen suojelun määrä (PTT 21.1.2026) tulisi huomioida ennallistamissuunnitelmaa laadittaessa.

Finsilva Oyj toteaa, että julkinen rahoitus ei tule riittämään lähes miljardin euron oletettujen vuosikustannusten kattamiseen. Ennallistamisasetuksen kunnianhimoisten tavoitteiden toteuttamiseksi tarvitaan kaikki luonnon monimuotoisuuden keinot ja rahoitusratkaisut käyttöön. Pakottava lieventämishierarkian vaatimus haittaisi toteutusta.

Hiilipörssi Oy ja **Ilmari Räsänen säätiö sr** antoivat samansisältöisen lausunnon, jossa tuetaan esitettyjä muutoksia ja viitataan ekologiseen kompensatioon ja muuhun luontoarvomarkkinan toimintaan ja siihen, että tuotettavien luonnonarvojen vaihdannan mahdollistaminen lisää yksityisen rahoituksen saamista ennallistamisasetuksen täytäntöönpanoon.

Yksityishenkilö LH katsoo, että ennallistamissuunnitelman työstämiseen tulee hyödyntää jo pitkälle mietittyä ja yliopistotasoisista pohjatyötä, jota BOOST-hankkeessa on tehty. Hän katsoo, että ennallistamisen käynnistäminen valtion omistamilla mailla tulee olla pakollista ja käynnistää viipymättä.

3.3. Ehdotettava 20 § tukisäännöksiä koskeva muutosehdotus

Ehdotettavasta säännöksestä lausuivat **maa- ja metsätalousministeriö** ja **Maanomistajain liitto**, jotka pitivät ehdotettua muutosta selkeyttävänä.

Suomen riistakeskus ja **MTK** totesivat, että niillä ei ole säännösmuutoksesta huomautettavaa.

3.4. Ehdotettava 52 §:n muuta valtion suojelualuetta koskeva muutosehdotus

Ehdotettavasta säännöksestä lausuivat **maa- ja metsätalousministeriö**, **Metsähallitus**, **Suomen Maanomistajain liitto**, **Metsästäjäliitto** ja **Suomen riistakeskus**, jotka pitivät muutosta perusteltuna ja selkeyttävänä. **Maa- ja metsätaloustuottajien keskusliitto MTK** totesi, että sillä ei ole säännösmuutoksesta huomautettavaa.

Luonnonsuojeluliitto ei myöskään vastusta muutosta.

Seuraavassa esitetään lausunnoissa esitetyt täydentävät huomiot.

Metsähallitus katsoo, että muutos vähentää tulkinnanvaraisuutta ja varmistaa, että rauhoitussäännösten kokonaisuus toimii yhdenmukaisesti valtion luonnonsuojelualueilla.

Maanomistajain liitto toteaa, että selkeämpi sääntely esimerkiksi haitallisten vieraslajien metsästyksen osalta parantaa käytännön toimivuutta ilman, että alueiden suojelutavoitteet vaarantuvat.

Metsästäjäliitto ja **Maa- ja metsätaloustuottajien keskusliitto MTK** katsovat, että metsästyksen tulisi olla lähtökohtaisesti sallittua myös muilla kuin metsästyslain 8 §:n alueilla viitaten myös nykyiseen

hallitusohjelmaan. Ne viittaavat lausunnoissaan hirvieläinkantojen hallinnan välttämättömyyteen liikenneturvallisuuden ja maatalouden ja metsätalouden kannalta sekä muistuttavat, että metsästys edistää myös ekosysteemien dynamiikan hallintaa, hillitsee vieraslajien ja suurpetojen aiheuttamia haittoja sekä vahinkoja ja tukee ilmastonmuutokseen sopeutumista esimerkiksi varmistamalla lehtipuuston uudistumista. Niiden näkemyksen mukaan lähialueiden maanomistajien kuuleminen tulee myös varmistaa nykyistä paremmin ja järjestelmällisemmin tehtäessä valtion muilla luonnonsuojelualueilla tapahtuvaa metsästäystä koskevia ratkaisuja.

MTK lisäksi toteaa, että metsästyksellä voidaan vähentää myös suurpetoihin ja vieraslajeihin liittyviä ongelmia.

Luonnonsuojeluliitto korostaa väärinkäsitysten välttämiseksi, että valtion muilla luonnonsuojelualueilla tulee jatkossakin olla kiellettyä myös muu 49.1 §:n 5-alakohdassa nyt kielletty toiminta kuin metsästys, eli “pyydystä, tappaa tai hätyyttää luonnonvaraisia selkärangkaisia eläimiä tai hävittää niiden pesiä eikä pyydystä tai kerätä selkärangattomia eläimiä”. Selkeyden vuoksi tulisi vähintään perusteluihin kirjoittaa auki, että tämä periaate säilyisi tästä muutoksesta huolimatta 52.1 §:n kautta (“Valtion muuhun luonnonsuojelualueeseen sovelletaan, mitä 49–51 §:ssä säädetään kansallis- ja luonnonpuistosta, jollei jäljempänä tässä pykälässä toisin säädetä.”) Yleisesti ottaen lausunnon mukaan luonnonsuojelualueiden metsästyssäännöksiä ei tule löysentää. Metsästys voi häiritä myös niitä lajeja, joihin se ei kohdistu.

3.5. Ehdotettava 68 §:n soveltamisalasäännöksen muutos suden osalta

Ehdotettavasta säännöksestä lausuivat **maa- ja metsätalousministeriö, Metsästäjäliitto, Suomen riistakeskus** ja **SLC**, jotka pitävät muutosta perusteltuna, koska susi ei ole enää luontodirektiivin liitteen IV a tiukkaa suojelua edellyttävä laji.

Saamelaiskäräjät, Energiategollisuus ry, Maa- ja metsätaloustuottajien keskusliitto MTK ja **Paliskuntain yhdistys** toteavat, että niillä ei ole huomautettavaa tai lausuttavaa ehdotetuista muutoksista. **Lapin elinvoimakeskus** ei ota kantaa säännösmuutosehdotukseen, kuten ei myöskään **Suomen ympäristökeskus**. **Luonnontieteellinen keskusmuseo Luomus** toteaa muutoksen olevan tekninen, koska lakia muutetaan vastaamaan luontodirektiivin muutosta.

Kriittisesti ehdotukseen suhtautuvat **Keski-Uudenmaan ympäristökeskus, Luontopaneeli, Ympäristönsuojeluviranhaltijat (YSV), Natur oh Miljö, Suomen luonnonsuojeluliitto, WWF Suomi** sekä **7 yksityishenkilöä**.

Lapin elinvoimakeskus kuitenkin toteaa, että Suomen tulee huolehtia siitä, että lajin suotuisan suojelun säilymien tavoite ei vaarannu. Susi on määritelty vuoden 2019 uhanalaisuusarvioinnissa erittäin uhanalaiseksi (IUCN2019). Vuonna 2025 tehdyssä luontodirektiivin lajiraportoinnissa lajin tila arvioitiin boreaalisella vyöhykkeellä suotuisaksi ja kehityssuunnaltaan paranevaksi ja alpiinisella vyöhykkeellä puolestaan epäsuotuisaksi, huonoksi ja kehityssuunta vakaaksi.

Suomen ympäristökeskus viittaa aiemmin MMM:n asetuksesta suden kiintiömetsästyksestä (SYKE/2025/2311-2) ja kiintiön suuruudesta (SYKE/2025/2328-3) antamiinsa lausuntoihin.

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus toteaa, että susi (*Canis lupus*) on luokiteltu Suomessa erittäin uhanalaiseksi lajiksi ja suosittelee, että laji säilytetään jatkossakin luonnonsuojelulain alaisuudessa, jolloin

lajin suotuisasta suojelutasosta voidaan paremmin huolehtia. Riistalainsäädännön alaisuudessa riskinä on, että suden suotuisa suojelutaso vaarantuu ja laji muuttuu maassamme entistä uhanalaisemmaksi. Susi on pohjoisen metsäekosysteemin avainlajeja, jolla on merkittävä rooli esimerkiksi sorkkaeläinten kantojen pitämisessä kestäväällä tasolla.

Luontopaneeli katsoo, että niin kauan kuin susi on Suomessa erittäin uhanalainen laji, ei suden suojelustatusta tulisi heikentää eikä metsästystä helpottaa. Susi on Suomessa edelleen erittäin uhanalainen ja uhanalaisuuden syy on pyynti. Viimeisimmän arvion mukaan Suomessa oli maaliskuussa 2025 430 sutta, Luonnonvarakeskus 2025). Vaikka määrä on kasvanut vuosien 2024 ja 2025 välillä, on viimeisinkin arvio susikannasta liian pieni pitkänaikavälin elinkelpoisuuden säilyttämiseen. Se toteaa, että Suomella olisi jäsenvaltiona oikeus direktiivin (EU) 2025/1237 resitaalin 6 mukaisesti pitää voimassa tai toteuttaa tiukempia suojoitoimenpiteitä, kunhan ne ovat sopuoinnussa perussopimusten kanssa. Luontopaneeli nostaa esiin metsästyslakiin tehdyn muutoksen ja Lainsäädännön arviointineuvoston kyseisestä hallituksen ehdotuksesta antaman kriittisen lausunnon (Lainsäädännön arviointineuvosto 2025). Luontopaneeli esittää, että HE:ssä vähintäänkin nostetaan esiin luonnonsuojelulakiin tehtävän muutoksen negatiivisia ympäristövaikutuksia uhanalaisen suden osalta.

Luonnontieteellinen keskusmuseo Luomus haluaa luonnonvaraisten lajien kantojen tilan seurantaan, tähän liittyvää tutkimusta sekä lajien uhanalaisuusarviointia tekevänä luonnonsuojelun asiantuntijaviranomaisena ottaa kantaa siihen, että lainvalmistelu suden suojelustatuksen muuttamisessa on ollut hyvän lainvalmistelutapojen vastaista ja epätieteellistä. Toteutettu prosessi kyseenalaistaa eliölajien seuranta-aineistojen ja tutkimustiedon käytön luonnonsuojelussa ja tietopohjaisen päätöksenteon myös laajemmin lainsäädännössä.

Ympäristönsuojeluviranhaltijat (YSV) katsoo, että suden poistaminen luonnonsuojelulain soveltamisalasta heikentäisi suden pitkäaikaista suojelua, geneettistä elinvoimaisuutta ja suotuisan suojelutason saavuttamista. Riippumattomat tutkimukset osoittavat, että valtaosa suomalaisista arvostaa sutta ja haluaa turvata sen olemassaolon osana luontoa. Kansalaisten luottamus lainsäädännön valmisteluun kärsii, jos uhanalaisen lajin suojelua heikennetään piittaamatta tieteellisestä tutkimuksesta. Tiukan suojelun purkaminen ei noudata tätä periaatetta, sillä Suomen susikanta on edelleen epävakaa tasolla.

Natur oh Miljö kritiserar och motsäger sig förslaget att försvaga det helåriga skyddet av varg. Finland är enligt EU:s art- och habitatdirektiv skyldig att säkerställa gynnsam bevarandestatus även av arter i bilaga V.

Suomen luonnonsuojeluliitto esittää, että luonnonsuojelulain 78.1 §:ssä susi voitaisiin mainita erikseen: "Luontodirektiivin liitteen IV a mainitut eläinlajit sekä susi ja..." Luonnonsuojeluasetuksen liitteessä 7 susi voitaisiin mainita erikseen: "Lisäksi tätä asetusta sovelletaan kansallisesti suteen *Canis lupus*." Koska susi kuuluu koko maassa luontodirektiivin liitteeseen V, nämä lähinnä pesimäpaikan suoja koskevat säännökset voisivat Luonnonsuojeluliiton mielestä olla voimassa koko maassa eli sekä poronhoitoalueella että sen eteläpuolella. Se viittaa siihen, että EU:n päätöksen mukaan jäsenvaltiot voivat pitää voimassa tai toteuttaa tiukempia suojoitoimenpiteitä, kunhan ne ovat sopuoinnussa perussopimusten kanssa, kuten Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 193 artiklassa määrätään sekä Komission COREPERissä 15. – 16.4.2024 lausumaan, jonka mukaan jäsenvaltioiden on hyvä ilmoittaa komissiolle, mikäli aikovat pitää suden suojelun tiukemmalla tasolla. Se myös viittaa vuodenvaihteessa suden kiintiömetsästyksen mahdollistamiseen ja toteutuneen metsästyksen laajamittaisuuteen, joiden yhteisvaikutuksesta suden suotuisan suojelun tason saavuttaminen vaikeutuu merkittävästi. Se katsoo, että on perusteltua säilyttää suden tiukka suojele kansallisesti luonnonsuojelulainsäädännön puolella. Lisääntymis- ja levähdyspaikkojen

suojelukäytäntöä olisi syytä jatkaa, koska jos lisääntymis- ja levähdyspaikkojen suoja poistuisi, se heikentäisi suden suojelutilannetta entisestään.

WWF Suomi toteaa, että Suomella on direktiiviliite V:n lajin osaltakin velvollisuus varmistaa suotuisa suojelun taso. Tarkemmat perustelut löytyvät WWF:n lausunnosta 7.10.2025 metsästyslakiluonnoksesta.

Metsästäjäliitto toteaa, että vuonna 2025 hyväksytty luontodirektiivin muutos ((EU) 2025/1237) poisti suden tiukan suojelun piiristä liitteestä IV, ja susi kuuluu nyt liitteeseen V, joten suden käsittely tiukasti suojeltuna lajina ei ole enää oikeudellisesti perusteltua. Liitto pitää myös tärkeänä, että sama arviointi tehdään myös karhun ja ilveksen osalta. Kyseisten lajien merkittävän runsastumisen ja elinvoimaisuuden takia ne tulisi siirtää luontodirektiivin liitteeseen V nykyisestä liitteestä IV.

SLC Svenska lantbruksproducenternas centralförbund rf anser att ändringen av skyddsstatusen är en teknisk fråga och inte mera än politisk i det här skedet.

Maa- ja metsätaloustuottajien keskusliitto MTK toteaa johdonmukaisesti kannattaneensa suden tiukasta suojelusta luopumista niin kansainvälisellä kuin kansallisella tasolla. Lisäksi se huomauttaa yleisesti suurpetoihin liittyen, että Suomen tulee tavoitella myös karhun ja ilveksen tiukasta suojelusta luopumista niin, että lajit siirretään luontodirektiivin liitteestä IV a liitteeseen V.

Seitsemän yksityishenkilöä kahdessa eri lausunnossa vastustavat tehtävää muutosta. Yksityishenkilö LH toteaa, että susien osalta on vuoden 2026 alussa toteutettu mittava harvennus, joten mitään perusteita jäljellä olevan susikannan suojelutason heikennykseen ei ole. Kuusi yksityishenkilöä toteaa suden olevan edelleen Suomessa erittäin uhanalainen laji, minkä vuoksi sitä ei voi siirtää pelkästään metsästyslain piiriin, koska tällöin susi metsästetään Suomessa sukupuuttoon. Lausunnossa todetaan, että MMM:n susikannan suotuisaksi kooksi arvioitu 273 sutta ei perustu mihinkään tieteelliseen tietoon, ja että näin pieni kanta heikentää selvästi suden perimää ja sen elinkelpoisuutta. Kansainvälisen tutkimustiedon mukaan mikä tahansa laji vaatii 500 yksilöä, jotta sen geeniperimä olisi sellainen, että se säilyy pitkällä aikavälillä elinkelpoisena. Lakimuutosten tulee perustua tutkittuun tietoon, jolloin se on perusteltavissa kaikille puolueesta ja mielipiteestä riippumatta.

3.6. Luonnonarvomarkkinoiden edistäminen

3.6.1. Yleistä

Ehdotuksesta lausuivat Maa- ja metsätalousministeriö, Puolustusministeriö, Saamelaiskäräjät, Lapin elinvoimakeskus, Keski-Uudenmaan ympäristökeskus, Geologian tutkimuskeskus, Lupa- ja valvontavirasto, Museovirasto, Suomen Luontopaneeli, Suomen ympäristökeskus, Strategisen tutkimuksen neuvoston rahoittama BOOST-tutkimuskonsortio, Luonnonvarakeskus, Luonnontieteellinen keskusmuseo Luomus, Keski-Pohjanmaan liitto, Lapin liitto, Etelä-Savon maakuntaliitto, Pohjois-Pohjanmaan liitto, Uudenmaan liitto, Kuntaliitto, Greenpeace, Natur och Miljö rf, Suomen luonnonsuojeluliitto ry, WWF Suomi, BirdLife Suomi ry, Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Bioenergia ry, Kaivosteollisuus ry, Energiateollisuus ry, ProAgraria Keskusten Liitto ry, Kemianteollisuus ry, Teknologiateollisuus ry, Sahateollisuus ry, Metsäteollisuus ry, Rakennusteollisuus RT ry, Suomen uusiutuvat ry, Elintarviketeollisuusliitto ry, Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry, Erikoiskaupan liitto Etu ry, Suomen Yrittäjät ry, Koneyrittäjät ry, Suomen Metsästäjäliitto, Suomen Riistakeskus, Ilmastoisovanhemmat ry - Klimatom- och farföräldrar rf, Kohtuus Kymenlaaksossa, Suomen Asianajat, Suomen Vesiensuojelun Keskusliitto ry, Maanomistajain Liitto - Jordägarnas Förbund ry, SLC rf,

Svenska lantbruksproducenternas centralförbund, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry, Paliskuntain yhdistys, Suomen yhteismetsät ry, Fingrid Oyj, Finsilva Oyj, Hiilipörssi Oy, One Planet Oy, Valio Oy, Gasgrid Finland Oy, Lassila & Tikanoja Oyj, Aallokas Oy, Ilmari Räsänen säätiö sr, John Nurmisen Säätiö sr, RELEX Säätiö sekä 2 yksityishenkilöä.

Lausunnot heijastavat laajaa yhteiskunnallista tahtotilaa hakea uusia, vapaaehtoisuuteen perustuvia välineitä luonnon monimuotoisuuden vahvistamiseksi ja valtaosa lausunnonantajista piti kannatettavana ehdotusta laajentaa viranomaisvarmennettujen luonnonarvohehtaarien käyttö ekologisen kompensaation ohella muihin luontotekoihin. Moni lausunnonantaja näkee luonnonarvomarkkinat mahdollisuutena laajentaa luonnonsuojelun rahoituspohjaa, lisätä maanomistajien ansaintamahdollisuuksia sekä tukea ennallistamisasetuksen tavoitteita silloin, kun julkinen rahoitus ja viranomaisresurssit ovat rajallisia. Samalla lausunnoissa korostuu tarve selkeälle, läpinäkyvälle ja tieteeseen nojaavalle sääntelykehikolle.

Elinkeinoelämän näkemyksissä korostuu myönteinen peruslinja, jonka mukaan luonnonarvomarkkinat voivat muodostaa uuden väylän osoittaa ympäristövastuullisuutta ja kanavoida yksityistä pääomaa luonnon hyväksi. Samalla elinkeinoelämä korostaa vapaaehtoisuutta ja hallinnollisen taakan hallintaa. Elinkeinoelämän lausunnoissa suhtaudutaan pääsääntöisesti kriittisesti velvoittavan lieventämishierarkian kirjaamiseen luontotekojen edellytykseksi, koska se nähtäisiin päällekkäisenä suhteessa muuhun raportointiin ja markkinan vapaaehtoiseen luonteeseen. Useat yritystahot toivovat kannustimia, kuten verokohtelun selkeyttämistä tai muita taloudellisia ohjauskeinoja, jotka parantaisivat kysynnän edellytyksiä ilman, että sääntelyä kiristetään. Samassa yhteydessä esitetään toiveita vapaaehtoisen ekologisen kompensaation menettelyjen yksinkertaistamisesta ja käsittelyaikojen lyhentämisestä.

Tuottajien ja maanomistajien lausunnoissa markkinoita pidetään tervetulleena lisäansaintamahdollisuutena, mutta huoli kohdistuu omistajan asemaan, oikeuksien siirtymiseen ja sitoumusten keston. Lausuntojen mukaan markkinan tulisi mahdollistaa myös määräaikaiset luontoteot, koska monet vaikuttaviksi tunnistetut hoitomuodot, kuten perinnebiotooppien hoito, lahoppuun lisääminen tai vesitalouden palauttamiseen liittyvät toimenpiteet, ovat luonteeltaan ajallisesti rajattuja.

Tutkimusta edustavat tahot painottavat lausunnoissaan sääntelyn tieteellistä perustaa, mitattavuutta ja vaikuttavuuden todentamista. Tutkimustahot korostavat lisäisyysperiaatetta: markkina synnyttää todellista luontohyötyä vain, jos toimenpiteet eivät olisi tapahtuneet ilman markkinamekanismia. Tutkimuslaitosten lausunnoissa nostettiin esiin myös huoli kaksoislaskennasta, mikä voi syntyä sekä luonnonarvojen myynnistä useaan kertaan että päällekkäisistä luonto- ja hiiliyksiköistä samoilla kohteilla ilman selkeitä sääntöjä.

Luonnonsuojelujärjestöt esittivät lausunnoissaan tukensa luonnonarvomarkkinoiden kehittämiseksi, mutta painottavat tiukkaa sääntelykehystä, joka estää viherpesun ja varmistaa, että markkina aidosti parantaa luonnon tilaa. Järjestöt vaativat lieventämishierarkian sitovaa asemaa vähintään kestävyysraportointivelvollisille yrityksille ja laajasti rekisteröintiä, jotta samoja luonnonarvoja ei myydä useaan kertaan.

Ympäristöviranomaisten ja maakuntien lausunnoissa toistuu vahva tuki markkinoiden kehittämiseksi sillä edellytyksellä, että ekologinen uskottavuus, rekisterin avoimuus ja lisäisyyden sekä pysyvyyden todentaminen varmistetaan. Viranomaiset korostavat, että kaikki luonnonarvot tulisi merkitä rekisteriin läpinäkyvyyden, kaksoiskäytön estämisen ja seurannan mahdollistamiseksi. Rekisterille asetetaan myös teknisiä vaatimuksia: sen tulisi sisältää riittävän tarkka paikkatieto ja olla yhteensopiva viranomaisprosessien kanssa, jotta valvonta ja raportointi voidaan hoitaa sujuvasti. Samalla huomautetaan, että lakiesityksen vaikutuksia viranomaisten

resurssitarpeisiin ei ole arvioitu riittävästi. Mikäli markkina laajenee, Lupa- ja valvontaviraston tehtävät kasvavat, mikä edellyttää sekä rahoitusta että osaamisen vahvistamista.

Omistus-, hallintaoikeus- ja rekisteröintikysymysten osalta lausunnoissa toivotaan yksiselitteisiä säännöksiä, jotka ehkäisevät epävarmuutta ja riitaisuuksia. Maanomistajat ja Metsähallitus nostavat esiin huolen tilanteista, joissa luonnonarvojen hallinta siirtyy ostajalle tai edelleen kolmannelle taholle ilman, että maanomistaja voi tosiasiallisesti valvoa käyttöä tai vaikuttaa mahdollisiin muutoksiin. Joissakin lausunnoissa esitetään, että jälleenmyynti tulisi kieltää tai sitä tulisi rajoittaa tiukasti ja että rekisterimerkinnot tulisi tehdä yhteisestä hakemuksesta, jotta sekä tuottaja että ostaja ovat tietoisia oikeuden siirrosta ja sen ehdoista.

Lieventämishierarkiasta muodostui lausuntokokonaisuuden selkein jakolinja. Suurin osa elinkeinoelämän edustajista katsoo lausunnoissaan, että velvoittavuus nostaisi kynnystä osallistua markkinoihin, loisi päällekkäistä hallinnollista taakkaa ja olisi ristiriidassa markkinan vapaaehtoisen luonteen kanssa, kun taas tutkimuslaitokset, viranomaiset ja suojelujärjestöt katsoivat veloitteen olevan edellytys markkinan uskottavuudelle ja luonnon kokonaistilan paranemisen varmistamiselle.

Kriittisemmin esitykseen suhtautuivat Maa- ja metsätalousministeriö (MMM), Metsäteollisuus ry, Sahateollisuus ry, Natur och Miljö rf, WWF Suomi sekä kaksi yksityishenkilöä.

Seuraavassa esitetään lausuntoihin sisältyviä yleisiä huomioita, joista osa liittyy luonnonarvomarkkinoiden ja ekologisen kompensaation kehittämiseen laajemmin, ei suoraan ehdotettaviin säädösmuutoksiin. Pykäläkohtaiset huomiot esitetään jäljempänä.

Puolustusministeriö toteaa lausunnossaan, että esityksessä ei ole käsitelty sen vaikutuksia puolustusvoimien toimintaan tai arvioitu vaikutuksia tai suhdetta puolustusvoimien alueiden käytön tarpeeseen. Puolustusministeriö katsoo, että esitetty luonnonarvokauppa ja luonnonarvojen hävittämisen ja heikentämiskielto voi mahdollisesti tietyissä tilanteissa vaikuttaa maanpuolustuksen toteuttamiseen ja johtaa puolustusvoimien toimintaedellytyksien heikentämiseen. Puolustusministeriö katsoo, että on maanpuolustuksen kannalta tärkeää, että luonnonarvokaupan kohteessa (hyvitysalueella) olisi mahdollista tilanteen niin vaatiessa ryhtyä maanpuolustuksen tehtävien edellyttämiin välttämättömiin toimenpiteisiin ja tuo esiin, että esityksen jatkovalmistelussa tulisi huomioida, edellyttääkö edellä mainitun toteutuminen kirjausta luonnonsuojelulain 11 lukuun. Puolustusministeriö katsoo, että esitystä tulisi tältä osin täsmentää jatkovalmistelussa yhteistyössä puolustusministeriön ja puolustusvoimien kanssa ja esityksen vaikutukset puolustusvoimien toimintaan tulisi arvioida.

Birdlife Suomi ry katsoo, että olisi esitettyä selkeämpää säätää luonnonarvomarkkinoista luonnonsuojelulaissa omana kohtanaan sekoittamatta sitä kompensaatioon nyt esitetyllä tavalla huolimatta siitä, että niihin liittyy paljon samoja periaatteita.

Useammassa lausunnossa nousee esiin ulkomaisten ostajien rooli. Muutamat tahot (**ProAgria keskusten liitto ry, Metsähallitus, Sahateollisuus ry, Metsäteollisuus ry, Koneyrittäjät ry**) painottavat lausunnoissaan, että suomalaisia luonnonarvoja ei tule käyttää globaalin luontohaitan kompensaation alustana ja että markkinat tulee rajata suomalaisiin toimijoihin huoltovarmuuden ja maankäytön turvaamiseksi. Myös **Suomen Asianajat** kiinnittävät lausunnossaan huomiota siihen, että luonnonsuojelulain mukaisesti tuotettavien luonnonarvojen käyttäminen luonnonsuojelulain tarkoittamana luontotekona on mahdollista ainoastaan Suomessa. Ehdotettu sääntely ei kuitenkaan estä tuotettujen luonnonarvojen käyttämistä kansainvälisen yrityksen ympäristövastuun osoittamiseen ilman kytköksiä

Suomeen. Tämä luo osaltaan epäselvyyttä ehdotetun sääntelyn soveltamisalaan. Suomen Asianajajat esittää lainsäädännön jatkokehitystä varten harkittavaksi selkeämpiä rajoituksia kotimaisten ja kansainvälisten toimijoiden välillä sekä määritelmiä sille, missä maantieteellisessä kontekstissa luonnonarvohehtaareita voidaan käyttää luontotekoina.

Luomus huomauttaa lausunnossaan, että hallituksen esitysluonnos ei ole täysin linjassa EU:n luonnonarvovyksiköitä koskevan etenemissuunnitelman kanssa, sillä nykyinen tai ehdotettu laki ei turvaa suunnitelman edellyttämää, luonnossa havaittavan positiivisen muutoksen todentamista (perustavista toimenpiteistä syntyviä hyötyjä ei seurata tai todenneta) eikä se linjaa sääntöjä toimenpiteiden epäonnistumiseen tai peruuttamiseen liittyvistä riskeistä. Sekä nykyinen että ehdotettu uusi laki mahdollistavat täten tilanteen, missä luonnonarvohehtaareilla käydään kauppaa, mutta markkinat eivät tuota tavoiteltua muutosta luonnon tilassa. Tämä takia Luomus esittää, että ehdotukseen tulee lisätä tarve seurata tuotettavien luonnonarvohehtaarien todennettuja luontovaikutuksia sekä selkeät säännöt sille, miten toimitaan tilanteissa, joissa perustavilla toimenpiteillä ei olekaan saavutettu tavoiteltuja ja mahdollisesti jo myytyjä luontohyötyjä.

Luonnonvarakeskus huomauttaa, että lakiluonnoksesta ei käy ilmi, miten vältetään kaksoislaskenta, jos samat toimet esimerkiksi samoilla kohteilla tai kiinteistöillä tuottavat sekä hiilensidontayksiköitä että luonnonarvovyksiköitä. EU:n CRCF-sertifiointikehikon (EU) 2024/3012 artikla 7(2) velvoittaa, että hiiliviljelyn on tuotettava oheishyötyjä luonnon monimuotoisuudelle ja ekosysteemien suojelulle ja ennallistamiselle, mikä korostaa tarvetta kaksoislaskennan välttämiseksi.

Monet lausunnonantajat (**MTK, Kemianteollisuus ry, Suomen Asianajajat, Luonnonvarakeskus (LUKE), Elinkeinoelämän keskusliitto (EK), Kaivosteollisuus Ry**) pitivät tärkeänä, että luontoteko määritellään laissa tarkemmin.

Fingrid Oy katsoo lausunnossaan esityksen perustavoitteen luonnonarvomarkkinoiden kehittämisestä kannatettavaksi, mutta toteaa että vapaaehtoiseen ekologiseen kompensaatioon ja ehdotuksen mukaiseen luontotekoon käytetyn hyvittämisalueen suojelusta poikkeaminen aiheuttaa tavallista suurempia vaikeuksia erittäin tärkeän yleisen edun mukaisten hankkeiden toteuttamiseen. Fingridin mukaan 105 §:n mukainen tiukka poikkeamisluvan edellytys sekä 2 momentin mukainen vaatimus hyvitetävistä toimista, niiden toteuttamisen käytäntöön liittyvine epävarmuuksineen voi helposti johtaa siihen, että hankkeen aikatauluriskien välttämiseksi päädytään vaihtoehtoon, jossa suojeltu hyvitysalue väistetään, vaikka tämä ei johtaisi kokonaisvaikutuksiltaan haitattomimpaan tulokseen. Fingrid ehdottaa lausunnossaan, että LSL 105 §:n 1 momentin poikkeamisedellytyksiä laajennetaan siten, että poikkeamislupa voidaan myöntää myös silloin, kun poikkeaminen johtaa kokonaisympäristövaikutuksiltaan haitattomimpaan lopputulokseen, ja että LSL 105 §:n 2 momentti poistetaan kokonaan, jolloin se olisi linjassa muiden luonnonsuojelulain mukaisten poikkeamisten kanssa, tai pykälää vähintään tarkistetaan siten, että kyseinen momentti kohdistetaan koskemaan ainoastaan ekologisia kompensaatioita, ei muita luontotekoja.

Kaivosteollisuus ry toteaa lausunnossaan, että ekologisen kompensaation erittäin monimutkainen toteutustapa käytännössä ei mahdollista kuin hyvin pienialaisten alueiden ekologisen kompensoinnin. Esimerkiksi suurten infrahankkeiden tai kaivos Hankkeiden ekologinen kompensaatio järjestelmän puitteissa ei ole mahdollista. Mikäli aidosti halutaan kompensoinnin kehittyvän myös isojen hankkeiden osalta, pitäisi järjestelmään luoda menettelytavat myös niitä varten. Ekologisen kompensaatioprosessin toimivuutta olisi syytä tarkastella perinpohjaisesti vapaaehtoisten luontotekojen säätämisen yhteydessä ja toteuttaa tarkastelun perusteella tarvittavat muutokset lainsäädäntöön.

Suomen uusituvat ry sekä Bioenergia ry esittävät lausunnoissaan, että luontotekona tulisi voida rekisteriöidä myös varsinaisella hankealueella tehtävät luontotoimet todennettuina luontoväittäminä.

Maa- ja metsätalousministeriö (MMM) pitää luonnonarvojen tuottamisen sisällyttämistä luonnonsuojelulakiin tässä vaiheessa vielä ennen aikaisena, koska asiaan liittyy vielä puutteita ja avoimia kysymyksiä ja pitää perustellumpana lähestymistapana edetä ilman esitettyä lakimuutosta tässä vaiheessa ja palata asiaan uudelleen esimerkiksi perustettavan luonnonarvomarkkinoiden lakityöryhmän muodossa. MMM pitää lausuntonsa mukaan valitettavana, ettei esityksessä ole tehty arvioita luonnonarvojen markkinoiden toimivuuden kannalta, vaikutuksista maanomistajiin mm. oikeusturvan osalta tilanteessa, jossa ostavana puolena ollut taho (esim. yritys) menee konkurssiin ennen kuin koko kauppasumma luontoteosta on maksettu. Lisäksi MMM esittää launnossaan, että esitysluonnokseen pitäisi sisällyttää arvio viranomaisiin kohdistuvista vaikutuksista, erityisesti Lupa- ja valvontaviraston resurssien ja osaamisen näkökulmasta. Lisäksi launnossa tuodaan esiin mahdollinen tarve kehittää muita mittayksiköitä luonnonarvohehtaarin rinnalle.

Metsäteollisuus ry katsoo, ettei esitetty lakiehdotus sisällä riittävästi kannusteita tai rajoitteita, joilla markkinaa voisi kohdentaa erityisesti luonnontilaa aktiivisesti lisääviin toimenpiteisiin. Lisäksi se katsoo, että esityksestä puuttuvat mekanismit, jotka ohjaisivat luonnonarvomarkkinoita luonnon tilan parantamisen kannalta kaikkein tärkeimpiin kohteisiin, eikä se varmista ekosysteemipalveluiden yhteistuotantoa. Metsäteollisuus ry:n mielestä lainsäädäntöä luonnonarvomarkkinoiden kehittämiseksi ei tule toistaiseksi viedä eteenpäin ja lakiesitys tulee palauttaa valmisteluun.

Sahateollisuus ry korostaa launnossaan, että luonnonarvomarkkinoita tulee kehittää niin, että ne vahvistavat monimuotoisuutta heikentämättä metsätalouden toimintaedellytyksiä, ja että lieventämishierarkian tulee olla järjestelmän perusperiaate, jossa haitat vältetään ja minimoidaan ennen hyvittämistä. Järjestö vastustaa Suomen metsien käyttämistä muiden maiden luontohaittojen kompensointiin ja pitää tärkeänä, että toimet kohdentuvat puuntuotannollisesti vähämerkityksellisille alueille, jotta luonnonhoito ja talouskäyttö voidaan sovittaa yhteen. Lisäksi Sahateollisuus ry kritisoi esityksen edellyttämää pysyvää suojelua luontotekojen yhteydessä, koska se poistaisi alueita talouskäytöstä ja estäisi määräaikaiset ratkaisut, ja painottaa, että luonnonarvojen tulee perustua aidosti lisäisiin, aktiivisiin ja todennettaviin toimenpiteisiin, ei pelkkään maankäytön rajoittamiseen.

Natur och Miljö rf mukaan esityksestä puuttuu selkeä ja velvoittava kytkeä lieventämishierarkiaan, mikä vaarantaa markkinoiden uskottavuuden ja lisää viherpesun riskiä. Järjestö katsoi, että kompensoitio ei voi korvata haittojen välttämistä ja minimointia, ja painotti, että markkinoiden toimivuus edellyttää tiukkoja kriteereitä luonnonarvohehtaarin määrittelylle, läpinäkyvyyttä, sääntelyn vahvistamista sekä vaikutusarvioita markkinoiden lyhyen ja pitkän aikavälin vaikutuksista.

Elinkeinoelämän keskusliitto (EK) korostaa launnossaan, että luonnonarvorekisterin tulee olla yhteensopiva paikkatietoinfrastruktuurin ja kiinteistörekisterin kanssa, jotta toimijoilla on mahdollisimman varhaisessa vaiheessa käytettävissään tieto alueisiin liittyvistä käytönrajoituksista. Energiateollisuus ry esittää lisäksi, että lain jatkovalmistelussa tulee varmistaa tiedon hyvä saatavuus ja saavutettavuus. Rekisterien ohella on tärkeää, että hyvitysalueiden rajaukset ovat saatavilla paikkatietorajapinnan kautta, mikä tukee alueiden huomioimista hankesuunnittelussa. Samalla on tarpeen tuoda esiin, etteivät kompensoitioon tai luontotekoihin hyväksytyt alueet välttämättä tarkoita alueita, joilla kaikki toimet ovat kiellettyjä; myös tämä tieto tulisi olla helposti saatavilla. Myös **Teknoliiteollisuus ry** nostaa launnossaan esiin näkemyksen rekisterien yhteensopivuuden tärkeydestä. Lisäksi useiden launnonantajien (**Energiateollisuus ry,**

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry, Suomen Uusiutuva Energia ry) mukaan paikkatietoinfrastruktuuri voisi jatkossa sisältää tietoja myös potentiaalisista luontotekokohteista, mikä helpottaisi kompensatiomahdollisuuksien arviointia investointien suunnittelun yhteydessä.

Paliskuntain yhdistys muistuttaa lausunnossaan, että poronhoitoalueella valtion viranomaisia koskeevu neuvotteluvuollisuus suunniteltaessa valtion maille sijoittuvia toimenpiteitä, joilla on olennainen vaikutus poronhoitoon (poronhoitolaki 53 §). Yhdistys katsoo, että viranomaisen tulee neuvotella paliskunnan kanssa myös silloin, kun ekologisen kompensaaion toteuttamiseksi päätetään suojelusta, jotta poronhoidon toiminta- ja kehittämisedellytykset voidaan turvata. Lisäksi ekologisen kompensaaion katsotaan olevan ongelmallista, jos heikennys tapahtuu yhden paliskunnan alueella ja kompensaaio toteutetaan toisen paliskunnan tai koko poronhoitoalueen ulkopuolella. Oikeudenmukaisuuden varmistamiseksi kompensaaion tulisi tapahtua pääsääntöisesti samalla paliskunta- tai tokkakunta-alueella kuin heikentävä toimenpide.

One Planet Oy ehdottaa lausunnossaan vapaaehtoisen ekologisen kompensaaion houkuttelevuuden lisäämiseksi, että heikennyksen aiheuttaja voisi hakea osapäätöstä hyvityksen korvaavuudesta, jolloin Lupa- ja valvontavirasto vahvistaisi heikennyksen määrää koskevat tiedot ennen kompensaaioitoimien toteuttamista. Päätöksen jälkeen heikentävä toimenpide voitaisiin toteuttaa kompensaaiovelvoitteen sitä estämättä. **One Planet Oy ja Gasgrid Finland Oy** nostavat esiin myös epäselvyyden siitä, milloin hanke voidaan jakaa kompensaaion kannalta osiin ja milloin viranomainen katsoo useat projektit yhdeksi kokonaisuudeksi. Molemmat pitävät tärkeänä, että vapaaehtoinen kompensaaio on mahdollista toteuttaa myös tilanteissa, joissa kaikkia perustavia toimia tai viranomaispäätöksiä ei ole ehditty saada ennen heikennyksen syntymistä

Energiateollisuus ry esittää lisäksi, että hyvityksen ennakooivien toimenpiteiden ajankohtaa koskevaa vaatimusta (102–104 §) tulisi tarkastella uudelleen. Nykylainsäädännön mukaan perustavat toimenpiteet on toteutettava ennen heikentävää toimenpidettä, mutta käytännön toimivuutta parantaisi, jos toimet voitaisiin toteuttaa rinnakkain tai välittömästi heikennyksen jälkeen. Energiateollisuus ehdottaa, että hyvityksen toteutuksen ajankohta voitaisiin määrittellä jo päätöksessä hyvityksen korvaavuudesta.

Monissa lausunnoissa esitettiin toive suojeluhyvityksen käytön helpottamisesta (**Lupa- ja valvontavirasto, Luontopaneeli, BOOST-tutkimuskonsortio, Luomus, Syke, Energiateollisuus ry, Finsilva Oyj, One Planet Oy, Relex-säätiö ja Energiateollisuus ry**). Lausunnonantajat katsovat, että nykyinen rajaus uhanalaisiin luontotyyppisiin sekä passiivisen luontaisen paranemisen korostaminen tekevät menetelmästä tehottoman ja usein kalliin suhteessa saavutettavaan hyötyyn. Kansainvälisesti vakiintuneiden käytäntöjen mukaan suojelun hyöty perustuu ensisijaisesti heikentymisen estämiseen, ja tällainen lähestymistapa mahdollistaisi suojeluhyvityksen vaikuttavamman ja kustannustehokkaamman käytön myös kohteissa, joissa ennallistamispotentiaali on rajallinen mutta heikentämispaine merkittävä. Lausunnonantajien mukaan tämä lisäisi luonnonarvomarkkinoiden tarjontaa, laajentaisi toimijajoukkoa ja vahvistaisi markkinoiden ekologista vaikuttavuutta.

Määräaikaaiset luontoteot nousivat esiin muutamissa lausunnoissa ratkaisuna, joka avaa markkinoita ja parantaa maanomistajien osallistumisedellytyksiä ilman, että pysyvä suojelu olisi aina ainoa vaihtoehto (**MMM, MTK, Metsähallitus, Teknologiateollisuus, Luomus**).

Useassa lausunnossa esitetään, että ekologinen kompensaaio tulisi säätää velvoittavaksi tietyissä tilanteissa, kuten luonnonuojelulain mukaisesta rauhoituksesta poikettaessa (**Syke, Lapin liitto, Suomen**

luonnonsuojeluliitto, WWF Suomi, Hiilipörssi Oy, Aallokas Oy, Ilmari Räsänen säätiö sr, Luomus, Natur och Miljö r.f., Greenpeace Norden, BirdLife Suomi ry).

Seuraavassa esitellään lausuntoihin sisältyvät pykäläkohtaiset huomiot

3.6.2. 103 §

MTK kiinnittää huomiota lausunnossaan säännöskohtaisten perustelujen epäselvyyteen. Perustelujen mukaan ostaja voisi valita, käyttääkö luonnonarvohehtaarit omasta toiminnastaan aiheutuvien luontohaittojen hyvittämiseen, yrityksen ympäristövastuun osoittamiseen, luonnon suojelutoimintaan, sijoitustoimintaan vai vaihdannan kohteena. Perusteluissa luetellut käytötavat eroavat siitä, mitä pykälätekstissä mainitaan. Pykälätekstin mukaan käyttökohteita ovat hyvittäminen ja luontoteko, mutta perusteluissa viitataan myös mm. suojelu- ja sijoitustoimintaan. MTK pitää tarpeellisena, että teksteissä kirkastetaan eri käyttömahdollisuuksia ja sitä, mitä luontoteolla todella tarkoitetaan.

Elinkeinoelämän keskusliitto (EK) esittää lausunnossaan, että oikeustilan selkeyden vuoksi pykäläkohtaisia perusteluja olisi paikallaan terävöittää ja lisätä esimerkkejä siitä, minkä kaltaisia suojelu- ja ennallistamistoimenpiteitä voitaisiin katsoa luontoteoksi. Perusteluissa tulisi kuitenkin säilyttää riittävä joustavuus, jotta erilaisia luontotekoja ei määriteltäisi luonnonsuojelulaissa poissulkevasti, mikä vaikeuttaisi luonnonarvomarkkinoiden kehittymistä tarpeettomasti. EK toteaa lausunnossaan myös, että varmuuden on oltava nopeaa ja sujuvaa, jotta hyvät hankkeet eivät kariudu esimerkiksi viranomaisen ruuhkautumisen vuoksi.

Kemianteollisuus ry esittää lausunnossaan, että tulkinnanvaraisuutta hälventämään 103 §:ssä mainittu luontoteko ("vapaaehtoiseen luontovastuullisuuden osoittamiseen (luontoteko)") pitäisi määritellä tarkemmin. Määritelmän kautta voitaisiin selkeyttää, mitä luontoteolla käytännössä tarkoitetaan ja mitä sillä toisaalta ei tarkoiteta. Määritelmä voisi olla kevyehkö ja sisältyä joko uutena määritelmänä tai selkeyttävänä kohtana esimerkiksi 103 §:ssä, esimerkiksi tämän suuntaisena: "luontoteolla tarkoitetaan toimenpidettä, jolla toiminnanharjoittaja, yhteisö tai yksityinen henkilö vapaaehtoisesti parantaa tai turvaa luonnon monimuotoisuutta ilman lain tai muun sääntelyn mukaista haittojen ehkäisemisen, minimoimisen, ennallistamisen tai kompensaaion velvoitetta. Vapaaehtoinen luontoteko ei saa korvata edellä tarkoitettujen velvoitteiden noudattamista."

Myös **Suomen asianajajat** kiinnittävät lausunnossaan huomiota luontoteon määritelmän. Lausunnon mukaan esitys ei sisällä täsmällistä määritelmää "luontoteon" käsitteelle. Sääntelyn selkeys on keskeinen tekijä oikeusvarmuuden, ennakoitavuuden ja yhdenvertaisuuden takaamiseksi. Suomen Asianajajat esittää lausunnossaan, että luonnonsuojelulakiin kirjattaisiin selkeät määritelmät "luontoteosta" sekä määritelmät ja kriteerit luontoteon "käytölle". Määritelmien tulisi sisältää objektiiviset kriteerit hyväksyttävälle toimenpiteille sekä selkeän eron ekologisen kompensaaion käsitteeseen.

Teknologiateollisuus ry huomauttaa, että luonnonsuojelulain 11 luvun käsitteistöä voi olla tarpeen päivittää kauttaaltaan siten, että luontoteot ja niitä koskevat menettelyt mainitaan kaikissa tarkoituksenmukaisissa yhteyksissä hyvitysten rinnalla. Voimassa olevassa laissa viitataan esimerkiksi hyvityssuunnitelmien laatimiseen. Myös MTK kiinnittää tähän huomiota. MTK toteaa lausunnossaan, että mikäli luonnonsuojelulaki jatkossa tunnistaisi luontoteon, on erikoista käyttää pelkästään käsitettä "hyvityssuunnitelma". MTK katsoo, että ymmärrettävyyden kannalta parempi käsite voisi olla esimerkiksi "luonnonarvojen tuottamisen suunnitelma". Samanlaisia pulmia liittyisi MTK:n mielestä jatkossa myös seuraaviin, ekologista

kompensointi varten käyttöönotettuihin käsitteisiin, kun niitä käytettäisiin sellaisenaan myös luontoteon yhteydessä: kompensointirekisteri (vrt. luonnonarvotrekisteri) ja hyvitysalue (vrt. luonnonarvojen tuottamisen alue).

Elinkeinoelämän keskusliitto sekä **Teknoliateollisuus ry** esittävät lisäksi lausunnoissaan, että viranomaisten lisäksi myös akkreditoituilla toimijoilla voitaisiin katsoa olevan pätevyys arvioida tuotettavien luonnonarvojen laatu ja määrä. EK esittää lausunnossa että 103 §:ään lisättäisiin kirjaus siitä, että akkreditoituilla toimijoilla katsottaisiin olevan pätevyys arvioida tuotettavien luonnonarvojen laatu ja määrä. Arvioinnista tehtäisiin ilmoitus viranomaiselle, jonka päätöksen perusteella tuotetuista luonnonarvoista tehtäisiin merkintä luonnonarvotrekisteriin. Näin mahdollistettaisiin kustannustehokas tapa luonnonarvojen varmentamiseksi siten, että tuotettujen luonnonarvojen oikeudellinen suoja ei kärsisi.

3.6.3. 104 §

One planet Oy kiinnittää lausunnossaan huomiota siihen, että lakiluonnoksessa 104 §:ään ehdotettujen muutosten jälkeen 104 §:n 1 momentissa viitattaisiin edelleen “heikennyksen aiheuttajaan” ja “hyvityksen korvaavuuteen”, vaikka pykälän olisi tarkoitus jatkossa koskea luonnonarvojen tuotantoa laajemmin kuin tilanteissa, joissa suoraan korvataan heikennystä. Lisäksi **One planet** toteaa, että 104 §:n 3 momentissa viitataan hakemuksen hyväksymisen kriteerinä muiden muassa 101 §:ään, joka määrittelee kriteereitä vapaaehtoiselle ekologiselle kompensointi- ja ehdottaa 104 §:n selventämistä näiltä osin.

MTK huomauttaa lausunnossaan, että tuotettavien luonnonarvojen suojelusta puhumisen sijaan oikeampaa olisi puhua tuotettavien luonnonarvojen hävittämisen- ja heikentämiskiellosta. Lisäksi **MTK** kiinnittää huomiota siihen, että perustelujen mukaan luonnonarvojen ostaja voisi hakea viranomaispäätöstä, jolla hävittämisen- ja heikentämiskielto asetettaisiin. Pykälätekstissä puhutaan kuitenkin luonnonarvojen oikeudenhaltijasta, joka ajankohdasta riippuen voi olla joko myyjä tai ostaja. **MTK** pitää tarpeellisena selkeyttää, ketä luonnonarvojen oikeudenhaltijalla tarkoitetaan. **MTK** pohtii lausunnossaan, että voisi olla tarpeen mahdollistaa myös maanomistajan eli luonnonarvojen myyjän mahdollisuus hakea hävittämisen- ja heikentämiskieltojen asettamista koskevaa päätöstä.

Monet tahot esittivät lausunnoissaan myös toiveen määräaikaisen suojelun mahdollistamisesta. **MTK** arvioi lausunnossaan, että luonnonarvojen tuottaminen luontotekona käytettäväksi voisi kiinnostaa isompaa joukkoa maanomistajia, mikäli hävittämisen- ja heikentämiskielto ei aina olisi pysyvä. Tämän lisäksi **MTK** korostaa lausunnossaan, että vaikka luonnonarvojen pysyvyys olisi toteutettu pysyvällä hävittämisen- ja heikentämiskielolla, järjestelmää tulee kehittää niin, ettei pysyvyys johda siihen, että alueen tuottamat luonnonarvot jäävät maanomistajan kertaluonteiseksi hyödyksi.

Luomus toteaa lausunnossaan, että luontotekojen pysyvyyden varmistaminen on sinällään kannatettava vaatimus, mutta säädös voi estää sellaisten tärkeiden luontotekojen, kuten perinnebiotooppien hoidon hyväksymistä virallisiksi luontotekoina, vaikka nämä ovat Suomen monimuotoisuuden säilyttämisen ja ennallistamisen kannalta erittäin arvokkaita toimia. **Luomus** ehdottaakin lausunnossaan, että rekisteriin voitaisiin rajatuissa tapauksissa merkata myös sellaisia väliaikaisia luontotekoja, kuten toistuvat luonnonhoitotoimenpiteet (esim. perinnebiotooppien hoito), joiden luontohyödyt ovat merkittäviä ja tieteellisesti todennettuja, jotka tuottavat pysyvää suojelua paremman lopputuloksen, ja joissa saavutettuja hyötyjä ei voida turvata suojelulla.

Metsähallitus katsoo lausunnossaan, että maanomistajan asema tulisi turvata vähintään yhtä vahvasti kuin ostajan. Metsähallitus esittääkin lausunnossaan, että 104 §:n 2 momentti muutetaan siten, että päätöstä haetaan sekä luonnonarvojen tuottajan että luovutuksen saajan toimesta ja että päätöksessä käytetään termiä hävittämis- ja heikentämiskielto.

3.6.4. 106 §

Luontopaneeli pitää lausuntonsa mukaan ongelmallisena sitä, että esitysluonnos ei edellytä luontotekojen merkitsemistä rekisteriin, vaan se jää oikeudenhaltijan tahdon varaan. Luontopaneeli esittää, että luontoteot eli viranomaisvarmistetut tuotettavat luonnonarvohehtaarit tulee aina ennen käyttöä luontotekona merkitä LSL 106 §:n mukaiseen rekisteriin. Tämä loisi luottamusta markkinatoimijoiden keskuuteen ja estää luontotekojen myymisen useampaan kertaan eli varmistaa koko järjestelmän uskottavuutta. Luontopaneeli näkee myös ongelmalliseksi sen, että pysyvyyden varmistaminen on jätetty luontotekojen osalta oikeudenhaltijan päätettäväksi. Luontopaneeli katsoo, että implisiittinen toive siitä, että vastuulliset luontotekojen tekijät tulevat pääsääntöisesti hakemaan luontoteoilleen pysyvyyden heikentämiskielton kautta ei ole perusteltu ja että se tulisi säätää velvoittavaksi niille, jotka kuitenkin vapaaehtoisesti haluavat osallistua luontotekojen tekemiseen. Samoin **BOOST tutkimuskonsortio** esittää, että kaikki luonnonarvomarkkinoilla käytettävät toimenpiteet pitää merkitä rekisteriin luontotekojen useaan kertaan myymisen estämiseksi. Se esittää, että 106 § lisätään esimerkiksi seuraava toteamus: "Ennen kuin tuotettavia luonnonarvoja käytetään luontotekona, oikeudenhaltijan on pyydettävä niiden merkitsemistä rekisteriin".

Suomen asianajat esittää lausunnossaan, että ehdotetussa 106 §:ssä säädettäisiin tarkemmin 106 §:n 2 momentin 3) kohdan mukaisen luontoteon käytöstä ja sen kirjaamisesta. Hallituksen esitysluonnoksen yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että luontoteon käytön kirjauksen jälkeen tuotettavien luonnonarvojen vaihdanta ei olisi enää mahdollista, eikä niitä voitaisi käyttää uudelleen esimerkiksi vapaaehtoiseen ekologiseen kompensatioon. Suomen Asianajat pitää keskeisenä, että luontoteon käytön kirjaamisen ajatellut rajoitukset luontotekojen ja luonnonarvojen vaihdantaan määritetään lain tasolla, eikä nojata yksinomaan valmisteluaineistoon. Luontoteon rekisteröiminen olisi ehdotetussa lainsäädännössä lisäksi riippuvainen luonnonarvon oikeudenhaltijan tekemästä hakemuksesta. Suomen Asianajat esittää harkittavaksi luonnonsuojelulain 104 §:n 2 momentin mukaisten päätösten automaattista rekisteröimistä luonnonsuojelun tietojärjestelmään. Tämä osaltaan vahvistaisi järjestelmän luottamusta ja suojaisi järjestelmää tehokkaammin väärinkäytöksiltä. Lisäksi Suomen Asianajat esittävät, että 106 §:n 2 momentin 3 kohdan mukaiset kirjaukset siitä, että luonnonarvot on käytetty luontotekoina, rekisteröitäisiin myös kiinteistörekisteriin rasiteluonteisina käyttöoikeuden rajoituksina. Tämä varmistaisi, että luonnonarvon käyttö nauttii sivullissuojaa myös maa-alueen vaihdantatilanteissa ja vahvistaisi järjestelmän luottamusta.

Myös **Lomus** esittää lausunnossaan, että kaikki luonnonarvohehtaarien käyttö luontotekoihin tulee merkitä rekisteriin ja että rekisteriin voidaan merkitä myös tekoja, joissa hyötyjen tuottamiseen käytettyä aluetta ei ole pysyvästi suojeltu. Ehdotuksessa rekisteriin merkittäisiin vain sellaiset luonnonarvohehtaarien käyttämiset luontotekoihin, joissa luonnonarvohehtaarien omistaja näin pyytää (ehdotus 104 §) ja jos alue on suojeltu tai pyydetään suojeltavaksi (ehdotus 106 §). Muotoilu jättää lakiin mahdollisuuden, jossa luonnonarvohehtaarien tuottaja voi rekisteröidä tuottamansa luonnonarvohehtaarit rekisteriin eli esittäytyä viranomaisvarmennettujen luontohyötyjen myyjänä, mutta myydä hyödyt useampaan kertaan niin kauan kuin kukaan ostajista ei erikseen pyydä viranomaista rajaamaan aluetta ja merkkamaan luonnonarvohehtaarien käyttöä rekisteriin. Tällaisen mahdollisuuden jättäminen lakiin altistaa järjestelmän väärinkäytölle ja kaksoislaskennalle

WWF toteaa lausunnossaan, että nyt käsillä oleva lakiehdotus jättää huomiotta keskeiset uskottaviin luonnonarvomarkkinoihin ja erityisesti arvojen ostajiin liittyviin kriteereihin liittyvät kysymykset ja ehdottaa, että lakiluonnoksen pykälään 106§ lisätään uudeksi momentiksi: ”Rekisteriin voidaan merkitä vain sellainen luonnonarvojen hallinnan siirto, jossa ostaja rekisteröintihetkellä täyttää uskottavasti lieventämishierarkian vaatimukset ja joka on laatinut tiedeperustaisen luontosiiirtymäsuunnitelman. Kunkin luonnonarvon osalta voidaan hallinnan siirto rekisteröidä vain yhden kerran. Ympäristöministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä luonnonarvojen luovutuksesta ja ostajakriteereistä.”

Metsähallitus pitää luontotekokäsitteen lisäämistä ja hyväksymistä viranomaisvarmennetuiksi luontoarvoiksi hyvänä, mutta merkittävänä riskinä esitystä siitä, että luonnonarvojen ostaja voisi käyttää ostamiaan luonnonarvoja vaihdannan kohteena. Metsähallitus katsoo myös, että oikeuden siirto maanomistajalta yksin ostajalle ei paranna järjestelmän luotettavuutta etenkin maanomistajan ja luonnonarvojen tuottajien näkökulmasta.

Lisäksi Metsähallitus nostaa esiin, ettei lakiesityksessä ole täysin selvää, kenellä on oikeus hakea poikkeusta hyvitysalueen suojelusta ja miten luontoteot suhteutuvat säännöksiin. Jos oikeus luonnonarvoista siirtyy ostajalle, maanomistajan voi olla vaikea neuvotella korvaavista ratkaisuista yleisen edun hankkeissa, ellei tätä ole laissa tai yksityisoikeudellisella sopimuksella huomioitu.

MTK toteaa lausunnossaan, että säännöskohtaisten perustelujen mukaan jatkossa rekisteriin voitaisiin merkitä tieto tuotettavien luonnonarvojen omistusoikeuden siirrosta luonnonarvojen todisteellisen vaihdannan perusteella ja huomauttaa, että pykälätekstissä puhutaan kuitenkin tuotettavien luonnonarvojen hallintaoikeuden siirrosta. MTK pitää tarpeellisena selkeyttää, mistä oikeudesta tarkalleen on kysymys.

MTK toteaa lausunnossaan myös, että esityksen perusteella jää epäselväksi, milloin luonnonarvot todella olisi käytetty luontotekona. MTK kysyy lausunnossaan, olisivatko ne käytetty vasta, kun rekisterimerkintä on tehty vai voitaisiinko niitä pitää käytettyinä jo silloin, kun niiden perusteella on esitetty väite luontoteon tekemisestä. Asia on MTK:n käsityksen mukaan merkityksellinen, sillä mikäli osapuolten sopimus ei sitä estä, luonnonarvojen ostaja voi myydä luonnonarvot eteenpäin kolmannelle. Samoilla luonnonarvoilla voidaan siis käydä kauppaa useampaan kertaan siihen asti, kunnes ne on käytetty. Mahdollisuus useampaan myynti- ja ostotapahtumaan ei MTK:n mukaan käy ilmi sivun 19 prosessikuvasta. MTK huomauttaa, että useampaan myynti- ja ostotapahtumaan liittyy myös pohdinta siitä, voiko luonnonarvojen tuottaja eli maanomistaja myydä saman alueen luonnonarvoja useampaan kertaan esimerkiksi tietyn ajan kuluttua, jos niitä kertyy alueelle lisää.

3.6.5 Lieventämishierarkia

Lausuntopyynnön yhteydessä esitettiin erillinen kysymys siitä, miten niin sanottu lieventämishierarkia, jonka mukaan heikennyksiä on ensisijaisesti vältettävä, toissijaisesti minimoitava, ja jos mahdollista, heikennettyjen eliölajien ja luontotyyppien tilaa on ennallistettava heikennysalueella ja vasta viimeisenä keinona voidaan tehdä hyvittäviä toimenpiteitä, tulisi liittää hallituksen esityksessä ehdotettavaan luontotekoon?

Lausunnonantajia pyydettiin valitsemaan alla olevista näkemyksensä mukainen vaihtoehto ja esittää sille perustelut.

Vaihtoehto 1: Kestävyysraportointiin velvollisten yritysten pitäisi osoittaa kirjanpitolain mukaisella raportoinnillaan noudattavansa lieventämishierarkiaa, jotta niiden luontoteko voidaan hyväksyä rekisteriin.

Velvollisuus ei ulottuisi yrityksiin tai muihin oikeushenkilöihin, joita kestävyysraportointivelvollisuus ei koskisi eli esimerkiksi pieniä ja keskisuuria yrityksiä, eikä esimerkiksi kuntia tai yksityishenkilöitä.

Vaihtoehto 2: Lieventämishierarkian noudattamisvelvollisuutta ei pidä kirjata luontotekojen osalta lainsäädäntöön.

Vaihtoehtoa 1 (Kestävyysraportointiin velvollisten yritysten pitäisi osoittaa kirjanpitolain mukaisella raportoinnillaan noudattavansa lieventämishierarkiaa, jotta niiden luontoteko voidaan hyväksyä rekisteriin. Velvollisuus ei ulottuisi yrityksiin tai muihin oikeushenkilöihin, joita kestävyysraportointivelvollisuus ei koskisi eli esimerkiksi pieniä ja keskisuuria yrityksiä, eikä esimerkiksi kuntia tai yksityishenkilöitä) kannattivat seuraavat tahot (25 kpl):

Metsähallitus, Keski-Uudenmaan ympäristökeskus, Geologian tutkimuskeskus (GTK), Museovirasto, Suomen Luontopaneeli, Suomen ympäristökeskus (Syke), BOOST-tutkimuskonsortio, Luonnontieteellinen keskusmuseo Luomus, Lapin liitto, Pohjois-Pohjanmaan liitto, Uudenmaan liitto, Greenpeace Norden, BirdLife Suomi, Suomen luonnonsuojeluliitto, WWF Suomi, Aalokas Oy, Relex-säätiö, Kohtuus Kymenlaaksossa, Suomen Vesiensuojeluyhdistysten Liitto ry, John Nurmisen Säätiö, Sahateollisuus ry, Metsäteollisuus ry, Natur och Miljö r.f., Luonnonvarakeskus (Luke), Koneyrittäjät ry.

Näiden tahojen mukaan lieventämishierarkian raportointivelvoite on tärkeä, koska se vahvistaa luonnonarvomarkkinoiden uskottavuutta, ehkäisee viherpesua, ja varmistaa, että luontotekoja ei käytetä ensisijaisena vaihtoehtona haittojen välttämisen tai minimoinnin sijasta. Useat tahot näkivät myös, että suuryrityksillä on jo valmiiksi kestävyysraportointiin liittyvät järjestelmät, joten velvoite ei aiheuta kohtuutonta taakkaa.

Vaihtoehdon 2 (Lieventämishierarkiaa ei kirjaamista lakiin) kannattivat seuraavat tahot (23 kpl):

Maa- ja metsätalousministeriö (MMM) Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Suomen yhteismetsät ry, Fingrid Oyj, Finsilva Oyj, Maanomistajain Liitto ry, MTK (Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry), Suomen Metsästäjäliitto – Finlands Jägarförbund ry, Suomen riistakeskus, Suomen Erikoiskaupan Liitto ry (ETU ry), Suomen Uusiutuva Energia ry, Bioenergia ry, Kaivosteollisuus ry, Teknologisteollisuus ry, ProAgria Keskusten Liitto ry, Rakennusteollisuus ry, Elintarviketeollisuusliitto ry, Energiateollisuus ry, Valio Oy, MaRa ry (Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry), Lassila & Tikanoja Oyj, OnePlanet Oy sekä yksi yksityishenkilö

Näiden lausunnonantajien mukaan lieventämishierarkian velvoittava sisällyttäminen luontotekoihin lisäisi hallinnollista taakkaa, nostaisi osallistumiskynnystä ja voisi hidastaa markkinoiden syntymistä ja pilotointia. Monet korostivat, että luontoteot eivät ole sama asia kuin ekologinen kompensatio, eikä luontotekoja tule sitoa samoihin velvoitteisiin. EK ja muut elinkeinoelämän edustajat katsoivat, että järjestelmän tulee pysyä vapaaehtoisena ja joustavana, jotta yritysten motivaatio osallistua ei heikkene.

Seuraavassa esitetään yksityiskohtaisemmin lausunnonantajien perustelut lieventämishierarkiakysymykseen.

Maa- ja metsätalousministeriö (MMM) katsoo, että esitys ei kuvaa riittäväällä tarkkuudella, miten lieventämishierarkia käytännössä kytkeytyisi luontotekoihin. Koska yhteys jää epäselväksi ja käytännön soveltaminen avoimeksi, ministeriö ei pidä tarkoituksenmukaisena kirjata hierarkian noudattamista lakisääteiseksi velvoitteeksi tässä vaiheessa.

Metsähallitus korostaa, että lieventämishierarkia on olennainen ja kansainvälisesti tunnustettu periaate, jossa haitat ensisijaisesti vältetään, toiseksi minimoidaan ja vasta viimeisenä keinona kompensoidaan. Metsähallituksen mukaan kestävyysraportointiin perustuva malli ei kuitenkaan ole kattava, sillä raportointivelvoite koskee vain suurimpia yrityksiä. Metsähallitus toteaa, että tarvitaan uskottava mutta käytännössä toimiva järjestelmä, joka mahdollistaa erikokoisten toimijoiden osallistumisen markkinoille.

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus pitää lieventämishierarkiaa peruslähtökohtana luonnon heikentymisen estämisessä: haittoja tulee aina ensin välttää ja vähentää, kompensatio on vasta viimeinen vaihtoehto. Se näkee positiivisena, että luontoteot voisivat syntyä myös ilman suoraa sidosta kompensatioon, mutta korostaa tarvetta erottaa vapaaehtoiset luontoteot selkeästi kompensatiosta. Jos luontotekoja käytetään kompensatian yhteydessä, niiden on aina oltava hierarkian päälle tulevia, ei sen korvikkeita. Tämä ero tulee tuoda näkyväksi myös hankkeiden viestinnässä, jotta väärinkäsityksiä tai viherpesua ei synny.

Geologian tutkimuskeskus (GTK) pitää lieventämishierarkian noudattamista kustannustehokkaana ja kannatettavana, sillä luonnolle haitallisten vaikutusten välttäminen ja minimointi on aina taloudellisesti ja ekologisesti järkevämpää kuin jälkikäteiset ennallistamistoimet. Se näkee hierarkian korostamisen myös luontotekoja ohjaavana selkeänä periaatteena.

Museovirasto kannattaa vaihtoehtoa 1, koska se ohjaa yrityksiä välttämään ja minimoimaan luontotyypeille ja lajeille aiheutuvia haittoja sekä ennallistamaan heikennettyjä alueita. Viraston mukaan tämä edistää luonnonarvojen huomioimista yritysten suunnittelussa ja toiminnassa ja antaa järkevän rakenteen luontotekoihin liittyvälle ohjaukselle.

Luontopaneeli tukee vaihtoehtoa 1 ja pitää tärkeänä, että raportointivelvolliset suuryritykset osoittavat lieventämishierarkian noudattamisen kestävyysraporteissaan. Sen mukaan suuryrityksillä on sekä mahdollisuus että velvollisuus toimia edelläkävijöinä avoimuudessa ja vastuullisessa luonnonarvomarkkinoiden rakentamisessa. Paneeli myös esittää, että luonnonsuojelulain ekologisen kompensatian säännöksiä tulisi päivittää, jotta lieventämishierarkia ohjaisi kaikkia kompensatioita johdonmukaisesti.

Suomen ympäristökeskus (SYKE) kannattaa hierarkian vahvempaa kirjaamista lainsäädäntöön ja huomauttaa, että nykyisin se sisältyy vain vapaaehtoisen kompensatian määritelmään. Koska luontotekojen ei oleteta liittyvän tiettyyn heikennykseen, niiden vaikuttavuuden varmistaminen monimuotoisuuden kannalta edellyttää, että toimijat pyrkivät noudattamaan hierarkiaa myös luontotekoja tehdessään. SYKE arvioi, että vaihtoehdon 1 mukainen velvoite ei lisäisi merkittävästi suurten yritysten taakkaa, koska ne keräävät tarvittavat tiedot jo muutenkin kestävyysraportointia varten.

BOOST-konsortio pitää hierarkian kirjaamista lakiin perusteltuna, koska suuryritykset raportoivat jo nykyisellään luonnon monimuotoisuuteen liittyviä vaikutuksiaan. Sen mukaan velvoite lisäisi läpinäkyvyyttä ja vahvistaisi markkinoiden uskottavuutta, kun yritysten on osoitettava konkreettisesti, miten ne vähentävät luontohaittoja. BOOST korostaa, että myös ekologisten kompensatioiden tulee aina perustua hierarkiaan, koska kompensatio ilman haittojen minimointia voi antaa yrityksille virheellisen käsityksen kompensatian riittävydestä ja mahdollistaa viherpesun.

Luonnonvarakeskus (LUKE) katsoo, että lainsäädännön tulisi varmistaa, että toimijat ensisijaisesti vähentävät haitallista toimintaansa ennen luontotekojen tekemistä. LUKE painottaa, että hierarkian

noudattamisen varmistaminen on säädettävä täsmällisesti. Ehdotuksen joustavuus käytössä voi johtaa siihen, että hierarkia ohitetaan, mikä heikentäisi järjestelmän uskottavuutta.

Luomus kannattaa vaihtoehtoa 1 ja katsoo, että hierarkian noudattamisvelvollisuus tulee laajentaa koskemaan myös vapaaehtoista ekologista kompensatiota. Sen mukaan tämä olisi johdonmukaista kansainvälisten käytäntöjen kanssa ja tukisi markkinoiden uskottavuutta.

Lapin liitto korostaa, että hierarkian noudattaminen vähentää viherpesun riskiä ja parantaa erityisesti suurten vihreän siirtymän hankkeiden paikallista hyväksyttävyyttä. Liiton mukaan velvoitteen kohdistaminen raportointivelvollisiin yrityksiin olisi kohtuullista, kevyttä ja oikeasuhtaista, koska niillä on jo valmiiksi laajat raportointijärjestelmät ja resurssit toteuttaa velvoite.

Pohjois-Pohjanmaan liitto pitää velvoitteen asettamista suuryrityksille realistisena ja perusteltuna, sillä ne toimivat korkean läpinäkyvyyden ja vastuullisuusvaatimusten markkinoilla. Velvoite ei lisäisi kohtuuttomasti hallinnollista taakkaa eikä koskisi pk-yrityksiä tai kuntia. Liitto näkee, että velvoite varmistaa, ettei luonnonarvojen ostaminen korvaa oman toiminnan kehittämistä.

Uudenmaan liiton mukaan luontohaittoja tulee ensisijaisesti välttää ja vähentää, ja kompensatio on vasta viimeinen keino. Suurten yritysten tulisi osoittaa hierarkian noudattaminen, jotta todelliset vaikutukset ja toimet tulevat esiin. Velvoitteen rajaus suuryrityksiin on liiton mielestä perusteltu.

Greenpeace Norden vaatii, että hierarkian noudattamisvelvollisuuden tulisi koskea kaikkia ekologisia kompensatioita, ei pelkästään raportointivelvollisia yrityksiä. Ilman hierarkiaa kasvaisi riski, että vähiten haitallinen vaihtoehto ohitetaan ja viherpesu lisääntyy. Myös vertailtavuus ja markkinoiden uskottavuus edellyttävät velvoitetta.

Natur och Miljö rf. katsoo, että ehdotuksesta puuttuu selkeä hierarkian kytkentä, ja pitää välttämättömänä, että kaikki markkinoilla toimivat tahot noudattavat sitä. Ilman velvoitetta on vaara, että luontoteoilla peitetään toiminnan haitallisia vaikutuksia, mikä johtaa viherpesuun

Suomen luonnonsuojeluliitto (SLL) kannattaa vaihtoehtoa 1, vaikka velvoite koskee vain pientä joukkoa yrityksiä. Järjestön mukaan hierarkian noudattamisvelvoite on tärkeä viherpesun torjumiseksi, etenkin kun markkinoita ohjaavat julkiset toimijat.

WWF Suomi kannattaa vaihtoehtoa 1 mutta vastustaa rajausta, joka koskee vain raportointivelvollisia yrityksiä, sillä se kattaa hyvin pienen osan toimijoista. Ilman laajempaa velvoittavuutta hierarkian merkitys jää riittämättömäksi.

BirdLife Suomi pitää lieventämishierarkian noudattamista välttämättömänä, koska ilman sitä hankkeissa ei välttämättä valita luontoarvoille vähiten haitallisia vaihtoehtoja. Sen mukaan velvoitteen puute altistaa luonnonarvokaupan viherpesulle ja voi jopa hidastaa luontokadon pysäyttämistä.

Elinkeinoelämän keskusliitto (EK) kannattaa vaihtoehtoa 2 ja katsoo, että hierarkia kuuluu ekologisiin kompensatioihin, ei vapaaehtoisiin luontotekoihin. Velvoite olisi käytännössä vaikeasti sovellettava, monimutkaistaisi yritysten toimia ja olisi yhdenvertaisuuden näkökulmasta ongelmallinen, koska se koskisi vain pientä osaa yrityksistä.

Bioenergia ry katsoo, että hierarkian kirjaaminen lakiin tässä varhaisessa vaiheessa ja liian raskas sääntely hidastaisi markkinoiden syntyä ja vähentäisi yritysten kiinnostusta luontotekoihin.

Kaivosteollisuus ry kannattaa vaihtoehtoa 2, sillä hierarkian velvoittavuus nostaisi kynnystä osallistua markkinoille ja olisi vastoin niiden tarkoitusta.

Energiateollisuus ry (ET) kannattaa vaihtoehtoa 2 ja pitää hierarkian osoittamisen vaatimusta hallinnollisesti raskaana, lisäksi selkeitä kriteerejä hierarkian toteen näyttämiseksi ei ole. Velvoite ei myöskään vastaisi kestävyysraportoinnin logiikkaa.

ProAgria tukee vaihtoehtoa 2 ja toteaa, että velvoite lisäisi maatilojen hallinnollista taakkaa ja heikentäisi markkinoiden houkuttelevuutta. Sääntely olisi vastoin markkinoiden tavoitetta lisätä luontotoimia.

Kemianteollisuus ry katsoo, että kumpikaan vaihtoehdoista ei ole ihanteellinen, mutta vaihtoehto 2 on lähempänä vapaaehtoisuuteen perustuvaa mallia. Velvoite rajoittaisi markkinoille pääsyä ja olisi epätasa-arvoinen, koska se koskisi vain suuria yrityksiä.

Teknologiateollisuus ry painottaa haittojen välttämisen tärkeyttä, mutta vastustaa hierarkian liittämistä vapaaehtosiin luontotekoihin. Velvoite lisäisi hallinnollista taakkaa ja vähentäisi markkinoiden houkuttelevuutta, vaikka yrityksiä ohjaavat jo muut vastuullisuusnormit.

Sahateollisuus ry tukee hierarkiaa vähimmäisvaatimuksena markkinoille. Sen mukaan haittoja tulee ensisijaisesti välttää, sitten minimoida ja vasta viimeisenä hyvittää – tämä ohjaa yrityksiä aitoon haittojen vähentämiseen.

Metsäteollisuus ry katsoo, ettei markkinoista saa tulla keino ohittaa luonnonhaittojen vähentäminen. Ilman hierarkiaa on merkittävä riski viherpesusta ja siitä, että luonnonarvohehtaareja käytetään kompensoimaan toimintaa, jonka haittoja ei ole pyritty vähentämään.

Rakennusteollisuus ry kannattaa vaihtoehtoa 2 ja katsoo, että luontotekojen kynnyks tulee pitää matalana. Velvoite olisi liian raskas vapaaehtosiin luontotekoihin ja haittaisi markkinoiden syntymistä.

Suomen Uusiutuva Energia ry korostaa, että vapaaehtoiset luontoteot ovat lisäisiä tekoja, joita ei tule sitoa hierarkiaan. Velvoite loisi epätasa-arvoa toimijoiden välille ja nostaisi markkinoille pääsyn kynnystä, mikä heikentäisi luonnolle koituvaa hyötyä.

Elintarviketeollisuus ry kannattaa vaihtoehtoa 2, koska velvoite lisäisi yritysten hallinnollista taakkaa ja vähentäisi kiinnostusta luontotekoihin. Velvoite kohdistuisi vain suuriin yrityksiin, mikä olisi epätasapuolista.

MaRa ry katsoo, että velvoite olisi epätarkoituksenmukainen, koska se koskisi vain suuryrityksiä. Se lisäisi hallinnollista monimutkaisuutta ja nostaisi luontotekojen kynnystä, mikä olisi vastoin markkinoiden tavoitteita.

Suomen Yrittäjät pitää hierarkiaa tärkeänä toiminnanohjauksen periaatteena, mutta huomauttaa, että lakisääteinen velvoite voi lisätä hallinnollista taakkaa ja epäsuoria vaatimuksia pk-yrityksille. Tulkintahaasteet voisivat johtaa epävarmuuteen ja kustannusten kasvuun.

Koneyrittäjät ry katsoo, että lieventämishierarkia tulisi liittää luontotekoihin, jotta yritykset minimoivat haittansa ennen kompensoivia toimia. Velvoite tukisi ympäristövastuullisuutta ja selkeyttäisi markkinoiden toimintaohjeita.

Metsästäjäliitto tukee vaihtoehtoa 2, koska velvoite nostaisi kustannuksia ja lisäisi epävarmuutta, mikä hidastaisi markkinoiden syntymistä. Samalla se pitää tärkeänä torjua viherpesua.

Suomen riistakeskus katsoo, että kysymykseen ja sen vastausvaihtoehtoihin liittyvien epävarmuuksien takia lausunnonantajan on hankala ymmärtää, millaisesta kokonaisuudesta lausuntoa pyydetään. Suomen riistakeskus katsoo siksi, että vaihtoehto 2 on vaihtoehtoista lievempänä parempi.

Maanomistajain liitto näkee, että hierarkia on perusteltu pakollisessa sääntelyssä, mutta markkinoiden alkuvaiheessa velvoite olisi haitallinen ja epätasa-arvoinen. Se nostaisi kynnyistä osallistua ja hidastaisi markkinoiden syntyä.

MTK pitää hierarkiaa tärkeänä ekologisissa kompensatioissa, mutta ei luontotekojen ehtona. Velvoite nostaisi kynnyistä liaksi ja rajoittaisi kysyntää. Lisäksi hierarkian todentaminen vaatisi raskaita menettelyjä, mikä loisi epävarmuutta ja byrokratiaa.

Suomen yhteismetsät ry jakaa maanomistajain liiton näkemyksen: velvoite on ekologisesti perusteltu, mutta markkinan alkuvaiheessa haitallinen ja epätasapuolinen. Raskas velvoite hidastaisi markkinoiden kehittymistä ja rajaisi pieniä toimijoita ulos.

Fingrid Oyj kannattaa vaihtoehtoa 2 ja pitää ongelmallisena, että kestävyysraportointi ei perustu luontovaikutusten merkittävyyteen. Yhtiö korostaa kuitenkin noudattavansa hierarkiaa omassa toiminnassaan.

Finsilva Oyj katsoo, että hierarkia sopii pakolliseen sääntelyyn, ei vapaaehtoiisiin luontotekoihin. Velvoite hidastaisi markkinoiden syntyä ja rajoittaisi erityisesti soiden ennallistamishankkeita hallinnollisen taakan vuoksi.

One Planet Oy ei pidä uutta velvoitetta tarkoituksenmukaisena markkinoiden kehityksen tässä vaiheessa. Raportointivaatimukset ovat jo laajoja, ja uusi velvoite voisi heikentää luontotekojen kysyntää.

Valio Oy kannattaa vaihtoehtoa 2 ja katsoo, että velvoite vähentäisi suurten yritysten kiinnostusta luontotekoihin ja kasvattaisi hallinnollista kuormaa. Hierarkia on tärkeä, mutta sen todentamista ei tulisi kytkeä luontotekojen ehtoon.

Lassila & Tikanoja Oyj kannattaa vaihtoehtoa 2 ja pitää velvoitetta raskaana, kalliina ja luontotekojen määrää vähentävänä. Yritysten toimintaa ohjaavat jo muut vastuullisuusmekanismit, eikä lakisääteinen velvoite ole tarpeen. Velvoite rajoittaisi markkinoita ja rankaisisi edelläkävijöitä.

Relx-säätiö korostaa, että kansainvälisesti lieventämishierarkiaa pidetään välttämättömänä myös vapaaehtoisissa luontoteoissa ja biodiversiteettikrediiteissä. Velvoite on tarpeen viherpesun estämiseksi ja todellisen luontoposiitivisuuden varmistamiseksi. Suomen ei tulisi poiketa tästä käytännöstä.

3.7. Muuta

Lausunnoissa tuotiin esiin eräitä hallituksen esitysluonnokseen liittymättömiä ehdotuksia seuraavasti:

Metsästäjäliitto esitti, että metsästysmuistojen maahantuontia koskeva luonnonsuojelulain 88 §:n lisätty 4 momentti on poistettava ja sääntely palautettava ennalleen hallitusohjelman kirjauksen mukaisesti. Nykyisen hallitusohjelman kirjaus ”Metsästysmuistojen maahantuonnissa noudatetaan kansainvälisiä sopimuksia” edellyttää, että metsästysmuistoissa noudatetaan kansainvälisiä sopimuksia. Vuoden 2023 Suomessa tehty lisäys luonnonsuojelulakiin estää CITES-luvitettuja, kestävän käytön piirissä olevia lajeja koskevaa metsästysmuistojen maahantuontia, vaikka CITES nimenomaan mahdollistaa sellaisten yksilöiden

poistamisen, joiden metsästys tuottaa varoja lajin suojeluun, vähentää salametsästystä ja tukee paikallisyhteisöjen kannustimia suojella lajia.

Maa- ja metsätaloustuottajien keskusliitto MTK nostaa esiin tarpeen muuttaa luonnonsuojelulain korvaussäännöksiä, koska valtion korvausvelvollisuus on erilainen riippuen siitä, minkä säännöksen perusteella toimintaa rajoitetaan. Luonnonsuojelulakiin sisältyvät eläinlajien yleinen rauhoitussäännös (70 §) ja kasvilajien yleinen rauhoitussäännös (74 §) ovat luonnonsuojeluviranomaisen tekemien tulkintojen myötä käytännössä johtaneet maanomistajille taloudellista haittaa aiheuttaviin rajoitteisiin. Kyseisiä pykäläiä ei kuitenkaan ole kytketty luonnonsuojelulain pykälään, jossa säädetään valtion korvausvelvollisuudesta (111 §). Tätä ei voi pitää hyväksyttävänä omaisuuden suojan ja yhdenvertaisen kohtelun kannalta. Esimerkkinä MTK nostaa metsänkäsittelyn rajoittamisen kanahaukan pesän ympärillä luonnonsuojelulain 70 §:n rauhoitussäännöksiin nojaten, minkä osalta valtion korvausvelvollisuudesta ei ole säädetty.

Hiilipörssi Oy ja Ilmari Räsänen säätiö sr esittävät yksityisen rahoituksen (ekologinen kompensatio ja luonnonarvokauppa) saamisen mahdollistamista myös aiempien valtionmaan suojelualueiden laajentamiseen ja osaksi myös kansallispuistojen laajentamista ja sen rahoitusta. Se esittääkin lain 60 § muuttamista seuraavasti: *Kansallispuistoon liittyvä, muu kuin valtion omistama alue voidaan omistajan hakemuksesta liittää kansallispuistoon yksityismaan luonnonsuojelualueena.* Tällöin valtion omistaman kansallispuistoalueen laajentaminen ja yhtenäisyyden parantaminen voitaisiin rahoittaa yksityissektorin rahoituksella, esimerkiksi ekologisen kompensaation kautta. Tämä lisäisi luontohyötyjen ohella myös mm. kansanterveydellisiä positiivisia vaikutuksia ja parantaisi luontomatkailuyrittävyyden edellytyksiä. **Yksityishenkilö LH** kannattaa esitettyä aloitetta.

Hiilipörssi Oyn ja Ilmari Räsänen säätiö sr:n lausunnossa myös todetaan, että laajamittainen soiden ennallistaminen ei vähennä puun tarjontaa markkinoille ja etenkin pidemmällä aikavälillä metsäsektorin arvoketjuun päätyvää puuntuotosta, koska erityisesti maan pohjoispuoliskossa jopa pääosa ojitetuista soista on puuntuotannollisesti niin heikkotuottoisia, että ensimmäisen hakkuukierroksen jälkeen alueiden uudistaminen ei ole metsätaloudellisesti kannattavaa (alueet ovat nk. passiivikohteita). Lausunnossa katsotaan, että ennallistamisasetuksen toteuttaminen laajamittaisesti siten, että päätetään valtion omistamien ojitettujen soiden täysimääräisestä, hyvin laajasta ennallistamisesta, loisi alkupanostuksen, joka johtaisi laajoihin positiivisiin dynaamisiin vaikutuksiin ja olisi valtiontaloudellisesti erittäin myönteistä. Samalla toteutettaisiin ennallistamisasetusta suoluonnon lisäksi myös vesistöissä, joiden tila paranisi, ja lisättäisiin Suomen metsien hiilinielua, koska kivennäismaalla sama puumäärä kasvaa moninkertaisella nopeudella ojitettujen soiden puiden heikkoon kasvuun verrattuna. Kun valtion kivennäismailta hakkuut ohjattaisiin osaksi ojitettujen soiden puunpoistoon, sitoisi kivennäismaiden puuston nopeampi kasvu enemmän hiiltä, vaikka hakattava puumäärä olisi sama. Samalla suon hiilivuoto ilmakehään saadaan pysähtymään ja hiilinielu suokasvillisuudesta turvekerroksen pitkäaikaiseen hiilivarastoon käynnistymään.